

คำนำ

รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร (Executive Summary) โครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ฉบับนี้ นำเสนอผลการศึกษาคณะผู้ประเมิน สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นำโดย ศ.ดร.ชาติชาย ณ เชียงใหม่ ได้ออกแบบกระบวนการเก็บข้อมูลตามกรอบแนวทางการประเมิน CIPPS เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดำเนินการศึกษา ระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2561 – 25 มกราคม 2562 ผ่านการทอดแบบสอบถามซึ่งมี 2 ชุด ได้แก่ ชุดสำหรับประชาชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 22,938 ชุด และชุดสำหรับหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 7,399 ชุด ครอบคลุมทั้ง 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งมีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ คณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบลและผู้แทนของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมระดมสมองและการสัมภาษณ์เชิงลึกครอบคลุมจังหวัดขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ ทั้ง 6 ภาค รวม 18 จังหวัด โดยได้รับความร่วมมือจากทีมขับเคลื่อนนโยบายฯ ในทุกระดับเป็นอย่างดี

ผลการประเมินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เล่มนี้ นำเสนอหลักการและเหตุผล คำถามในการศึกษา วัตถุประสงค์ของการประเมิน ระเบียบวิธีและเครื่องมือวิจัย ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความยั่งยืนให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเองความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน ความสำเร็จของโครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาพรวมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรมีการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องหรือไม่ ผลการถอดบทเรียนและแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมตำบล/ชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและขยายผล ตลอดจนประเมินความสำเร็จของนโยบาย พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ต่อไป

คณะผู้ประเมินขอขอบคุณคณะทำงานจากสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ที่ให้ความไว้วางใจในการดำเนินโครงการศึกษาด้วยโจทย์เชิงวิชาการที่มีความท้าทาย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาครั้งนี้จะนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนาประเทศจากชุมชนฐานรากอย่างยั่งยืน

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

25 มกราคม พ.ศ. 2562

สารบัญ

1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน.....	3
3. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการประเมิน	3
3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	4
3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินผล.....	5
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
3.4 เกณฑ์การแปลผล.....	6
4. ระยะเวลาการดำเนินโครงการ.....	7
5. ข้อจำกัดในการประเมิน.....	7
6. กรอบความคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล	8
6.1 แนวคิดการประเมินผลและกรอบแนวคิดการประเมิน	8
6.2 แนวคิดการประเมินความสำเร็จของนโยบาย	12
7. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการประเมิน.....	17
8. ผลการประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน.....	20
8.1 การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน	21
8.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน.....	24
9. ผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความยั่งยืน ให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง.....	27
9.1 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน.....	27
9.2 การแก้ไขปัญหาเสพติด.....	30
10. ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน	31
10.1 ความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท).....	31
10.2 ความสำเร็จของโครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน.....	33

11. ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบาย	36
11.1 การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ (Processes).....	36
11.2 การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs).....	37
11.3 การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีอยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	38
12. ผลการถอดบทเรียนและแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมตำบล/ชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและขยายผลต่อไป	40
13. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	45
13.1 ฐานคิดของการพัฒนาภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน	45
13.2 ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็บโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	48
13.3 แนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	51
13.4 การประยุกต์ใช้ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็บโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	53
14. ข้อเสนอแนะ	56
14.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ	56
14.2 ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ	62
บรรณานุกรม.....	64

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	จังหวัดเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	4	
ตารางที่ 2	สรุปจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุด).....	5	
ตารางที่ 3	สรุปจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) (คน)	6	
ตารางที่ 4	เกณฑ์การแปลผล	7	
ตารางที่ 5	เกณฑ์การแปลผลความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ และมิติด้านแผนงาน/โครงการ	7	
ตารางที่ 6	การประยุกต์ใช้ CIPP Model ในโครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน.....	10	
ตารางที่ 7	มิติด้านกระบวนการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว.....	13	
ตารางที่ 8	มิติด้านแผนงาน/โครงการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว.....	14	
ตารางที่ 9	การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน	21	
ตารางที่ 10	การประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน จำแนกรายภาค	22	
ตารางที่ 11	ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค	24	
ตารางที่ 12	ค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจและการได้ใช้ประโยชน์ในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน จำแนกรายภาค	28	
ตารางที่ 13	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นการแก้ไขปัญหาเสพติด ของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน จำแนกตามเขตพื้นที่ และขนาดจังหวัด	30	
ตารางที่ 14	ค่าเฉลี่ยของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค.....	31	
ตารางที่ 15	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค	33	
ตารางที่ 16	ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ (Processes)	36	
ตารางที่ 17	ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs)	37	
ตารางที่ 18	ความคิดเห็นของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน.....	ต่อกรมี่อยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน.....	38
ตารางที่ 19	เหตุผลของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชนต่อกรมี่อยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	39	

ตารางที่ 20 ตัวอย่างแบบฟอร์มการประเมินเพื่อจำแนกความเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบท.....	55
ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ	56

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	16
ภาพที่ 2 ผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน จำแนกรายภาค.....	22
ภาพที่ 3 สรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	26
ภาพที่ 4 ตัวแบบกั้นหลุมเพื่อพัฒนาทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล/ชุมชน	43
ภาพที่ 5 ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็มโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”	47
ภาพที่ 6 พันธมิตรเพื่อการดำเนินงานการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน	49
ภาพที่ 7 แนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	52
ภาพที่ 8 กรอบการขยายตัวจากชนบทสู่การเป็นเมืองที่ยั่งยืน	54

รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

1. หลักการและเหตุผล

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2561 เห็นชอบกรอบหลักการ 10 เรื่องในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน โดยให้มีคณะกรรมการดำเนินการขับเคลื่อนทุกระดับ เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติไปสู่การปฏิบัติและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2561 รับทราบการดำเนินงานการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยให้ทุกกระทรวง หน่วยงานของรัฐ บูรณาการการทำงานร่วมกันและสนับสนุนกลไกการปฏิบัติงานในพื้นที่ทุกระดับ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 24 เมษายน 2561 รับทราบการปรับกรอบระยะเวลาในการลงพื้นที่ของทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล ครั้งที่ 3 จากเดิมระหว่างวันที่ 11 - 30 เมษายน 2561 เป็นระหว่างวันที่ 11 เมษายน - 15 พฤษภาคม 2561 และครั้งที่ 4 จากเดิมระหว่างวันที่ 1 - 20 พฤษภาคม 2561 เป็นระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม - 30 มิถุนายน 2561 และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 รับทราบการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานของทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล โดยเน้นสร้างการรับรู้ ปรับความคิดเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนา สร้างความเข้าใจ และเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับประชาชนแทนการบรรยายเพียงอย่างเดียว

กระทรวงมหาดไทยในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ได้ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ร่วมกับทุกส่วนราชการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน พัฒนาและแก้ไขปัญหาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง และสร้างความตระหนักรู้ ถึงบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยยึดกรอบการดำเนินการใน 10 เรื่อง ประกอบด้วย (กระทรวงมหาดไทย, 2561)

1. *สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง* ด้วยการสร้างความสามัคคีปรองดอง ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพื่อรับรู้และปฏิบัติตามร่วมกัน ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงกลาโหม และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. *คนไทยไม่ทิ้งกัน* ด้วยการดูแลผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนโครงการลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. *ชุมชนอยู่ดีมีสุข* ด้วยการพัฒนาความเป็นอยู่ อาชีพ และรายได้ให้แก่ประชาชน ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงอุตสาหกรรม และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. **วิถีไทยวิถีพอเพียง** ด้วยการส่งเสริมให้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งเสริมสร้างวินัยการออมในทุกช่วงอายุ ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. **รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย** ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องสิทธิ หน้าที่ การเคารพกฎหมาย และการเป็นพลเมืองที่ดี ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. **รู้กลไกการบริหารราชการ** ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนทั้งเรื่องกลไกการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ละระดับ และการบริหารงบประมาณที่มุ่งประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. **รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม** ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
8. **รู้เท่าทันเทคโนโลยี** ด้วยการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับเทคโนโลยี ให้ความสำคัญต่อการเข้าถึง ข้อมูลที่ถูกต้องผ่านโครงการสำคัญ เช่น อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และสังคม และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
9. **บูรณาการดำเนินงานของทุกภาคส่วน** ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างครบวงจร ซึ่งรับผิดชอบโดยกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
10. **งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function)** เป็นโครงการ/กิจกรรมที่ส่วนราชการต่าง ๆ เป็นผู้ดำเนินการในพื้นที่

การลงพื้นที่เพื่อดำเนินการได้ใช้กลไกการขับเคลื่อนแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล 7,668 ทีม ซึ่งทำหน้าที่สร้างการรับรู้ของการดำเนินการใน 10 เรื่อง และรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เป็นการบูรณาการการทำงานร่วมกันในรูปแบบ ประชาธิปไตย มีข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ หน่วยงานความมั่นคง ประชาชนชาวบ้าน และจิตอาสาในพื้นที่ รวมทั้งได้เชิญหน่วยงานภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคการศึกษาเข้าร่วมด้วย โดยมีพื้นที่ดำเนินการ 82,271 แห่ง ซึ่งจะลงพื้นที่รวม 4 ครั้ง ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 21 กุมภาพันธ์ - 20 มีนาคม 2561 (ปรับทุกข์ ผูกมิตร) ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 21 มีนาคม - 10 เมษายน 2561 (ติดตาม ถามไถ่) ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 11 เมษายน - 15 พฤษภาคม 2561 (รับรู้ เข้าใจ) และครั้งที่ 4 ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม - 30 มิถุนายน 2561 (ก้าวไกล ยั่งยืน)

นอกจากทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบลที่สร้างการรับรู้และรับฟังปัญหาความต้องการของหมู่บ้านและชุมชนแล้ว ส่วนราชการต่าง ๆ ยังได้บูรณาการการทำงานร่วมกันผ่านกลไกระดับต่าง ๆ เช่น ทีมดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (Account Officer: AO) คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และทีมหมอประชารัฐ สุขใจ (ทีม ปรจ.) เป็นต้น โดยการวิเคราะห์ปัญหาความเดือดร้อน เยี่ยมเยียน รายครัวเรือน/รายบุคคล สอบถามชีวิตความเป็นอยู่/การประกอบอาชีพตลอดจนค้นหาความต้องการของประชาชน/หมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อจัดทำโครงการเสนอตามกรอบการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ สำหรับงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการในระดับพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จำนวน 2 ยุทธศาสตร์

3 แผนงาน คือ 1) แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร 2) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาคุณภาพชุมชน

กระทรวงมหาดไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในระดับพื้นที่ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้นเพื่อประเมินความสำเร็จในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาประเทศตามโครงการข้างต้น โดยนำข้อเสนอแนะและแนวทางไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป จึงเห็นสมควรจัดทำโครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการประเมิน

1. เพื่อประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล
2. เพื่อประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความยั่งยืนให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง
3. เพื่อประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
5. เพื่อนำเสนอข้อค้นพบโดยการถอดบทเรียนและแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและขยายผลต่อไป

3. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการประเมิน

การประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ด้วยการใช้แบบสอบถาม รวมถึงการสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบไปด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

1.1 แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน

1.2 แบบสอบถามสำหรับประชาชน

2. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้ประเมินได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) และสนทนากลุ่ม ซึ่งมีแบบสัมภาษณ์ด้วยกันทั้งหมด 3 ชุด ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์ระดับผู้บริหาร ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ได้แก่

- ทีมจังหวัด ได้แก่ ผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด (หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแต่งตั้งให้ขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน) ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่

- ทีมอำเภอ ได้แก่ ผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับอำเภอ ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในระดับอำเภอ เช่น ปลัดอาวุโส หรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายให้ขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่

2.2 แบบสัมภาษณ์ระดับทีมตำบล ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ทีมตำบล ซึ่งประกอบด้วย วิทยากรที่เป็นข้าราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 แบบสัมภาษณ์ระดับทีมหมู่บ้าน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ ทีมหมู่บ้าน ซึ่งเป็นชาวบ้านที่เข้าร่วมเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน

ตารางที่ 1 จังหวัดเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ภาค	จังหวัด	อำเภอเป้าหมาย		
		อำเภอที่ 1	อำเภอที่ 2	อำเภอที่ 3
ภาคเหนือ	เชียงราย	อำเภอเมือง	อำเภอแม่สาย	อำเภอแม่จัน
	พิษณุโลก	อำเภอเมือง	อำเภอพรหมพิราม	อำเภอบางระกำ
	ลำพูน	อำเภอเมือง	อำเภอบ้านธิ	อำเภอป่าซาง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	อุดรธานี	อำเภอเมือง	อำเภอศรีธาตุ	อำเภอหนองวัวซอ
	กาฬสินธุ์	อำเภอเมือง	อำเภอสมเด็จ	อำเภอสหัสขันธ์
	บึงกาฬ	อำเภอเมือง	อำเภอบึงโขงหลง	อำเภอปากคาด
ภาคกลาง	สมุทรปราการ	อำเภอเมือง	อำเภอพระประแดง	อำเภอพระสมุทรเจดีย์
	สระบุรี	อำเภอวิหารแดง	อำเภอหนองแซง	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
	สมุทรสงคราม	อำเภอเมือง	อำเภอบางคนที	อำเภออัมพวา

ภาค	จังหวัด	อำเภอเป้าหมาย		
		อำเภอที่ 1	อำเภอที่ 2	อำเภอที่ 3
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ชลบุรี	อำเภอบ้านบึง	อำเภอหนองใหญ่	อำเภอบ่อทอง
	ระยอง	อำเภอแกลง	อำเภอปลวกแดง	อำเภอบ้านฉาง
	ตราด	อำเภอเมือง	อำเภอบ่อไร่	อำเภอแหลมงอบ
ภาคใต้	นครศรีธรรมราช	อำเภอเมือง	อำเภอเชียรใหญ่	อำเภอทุ่งสง
	กระบี่	อำเภอเมือง	อำเภออ่าวลึก	อำเภอปลายพระยา
	พังงา	อำเภอเมือง	อำเภอทับปุด	อำเภอตะกั่วทุ่ง
ภาคใต้ชายแดน	นราธิวาส	อำเภอเมือง	อำเภอบาเจาะ	อำเภอระแงะ
	ปัตตานี	อำเภอสายบุรี	อำเภอปะนาเระ	อำเภอแม่ลาน
	ยะลา	อำเภอเมือง	อำเภอรามัน	อำเภอบันนังสตา

3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินผล

การประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม คือ ใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยในแต่ละส่วนมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม (ชุด)

ผู้ตอบแบบสอบถาม	แบบสอบถามสำหรับหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน	แบบสอบถามสำหรับประชาชน
ภาคเหนือ	1,562	4,561
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,591	7,723
ภาคกลาง	1,629	5,923
ภาคตะวันออก	517	1,544
ภาคใต้	846	2,431
ภาคใต้ชายแดน	254	756
รวม	7,399	22,938

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม 2 ชุด โดยแบบสอบถามสำหรับหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน มีผู้ตอบแบบสอบถาม 7,399 ชุด จากแบบสอบถามที่แจกไป 7,668 ชุด (ทีมตำบล/ชุมชน มีทั้งหมด 7,668 ทีม) คิดเป็นร้อยละ 96.49

ส่วนแบบสอบถามสำหรับประชาชนมีผู้ตอบแบบสอบถาม 22,938 คน จากแบบสอบถามที่แจกไป 26,000 ชุด คิดเป็นร้อยละ 88.22 (ประชากรกลุ่มตัวอย่างของการตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน จำนวน 8,693,386 คน การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% สัดส่วนความคลาดเคลื่อนเท่ากับ $\pm 1\%$ ได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ จำนวน 22,500 ชุด)

ตารางที่ 3 สรุปจำนวนผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) (คน)

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ทีมจังหวัด	ทีมอำเภอ	ทีมตำบล/ ชุมชน	ทีมหมู่บ้าน	รวม
ภาคเหนือ	29	31	99	124	283
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29	31	99	125	284
ภาคกลาง	19	22	112	177	330
ภาคตะวันออก	20	35	109	131	295
ภาคใต้	26	38	93	155	312
ภาคใต้ชายแดน	19	40	90	444	593
รวม	142	197	602	1,156	2,097

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญรวม 2,097 คน โดยแบ่งเป็นทีมจังหวัด 142 คน ทีมอำเภอ 197 คน ทีมตำบล/ชุมชน 602 คน และทีมหมู่บ้าน 1,156 คน

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อข้อมูลถูกบรรณาธิกรณแล้วจึงนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอค่าสถิติพื้นฐาน คือ การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้ประเมินนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์เบื้องต้น ด้วยการจัดหมวดหมู่ ตามวัตถุประสงค์ และกรอบของการประเมิน จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ด้วยหลักตรรกะเทียบเคียงแนวคิดทฤษฎี ควบคู่บริบท ตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา นำมาประกอบเพื่อความชัดเจนและความสมบูรณ์ในการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

3.4 เกณฑ์การแปลผล

คณะผู้ประเมินได้กำหนดเกณฑ์การแปลผล โดยพิสัยของคะแนนทุกระดับเท่ากัน มีข้อคำถามให้เลือกเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดน้ำหนักคะแนน

มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

จึงแปลผลโดยแบ่งผลคะแนนทั้งหมดเป็น 5 ช่วงด้วยหลักการทางสถิติ ได้แก่

$$\begin{aligned} \text{พิสัย} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1) / 4 \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เกณฑ์การแปลผล

ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ความหมาย
4.21 - 5.00	84.01 – 100.00	มากที่สุด
3.41 - 4.20	68.01 – 84.00	มาก
2.61 - 3.40	52.01 – 68.00	ปานกลาง
1.81 - 2.60	36.01 – 52.00	น้อย
1.00 - 1.80	20.01 – 36.00	น้อยที่สุด

นอกจากนี้กำหนดเกณฑ์การแปลผลการประเมินความสำเร็จของนโยบายในมิติด้านกระบวนการ (Processes) และมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) ดังนี้

ตารางที่ 5 เกณฑ์การแปลผลความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ และมิติด้านแผนงาน/โครงการ

ระดับคะแนน	ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว	
	มิติด้านกระบวนการ	มิติด้านแผนงาน/โครงการ
84.01 – 100.00	มีความสำเร็จด้านกระบวนการ	มีความสำเร็จด้านแผนงาน/โครงการ
68.01 – 84.00	มีความสำเร็จในระดับยืดหยุ่นได้	แผนงาน/โครงการสำเร็จแต่ปรับปรุงเล็กน้อย
52.01 – 68.00	มีความสำเร็จแต่มีความขัดแย้งอยู่บ้าง	แผนงาน/โครงการสำเร็จแต่มีความขัดแย้งอยู่บ้าง
36.01 – 52.00	มีความสำเร็จแบบหมีนหม่ม ไม่แน่นอน	แผนงาน/โครงการสำเร็จแต่หมีนหม่ม ไม่แน่นอน
20.01 – 36.00	มีความล้มเหลวด้านกระบวนการ	มีความล้มเหลวด้านแผนงาน/โครงการ

4. ระยะเวลาการดำเนินโครงการ

การประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใช้ระยะเวลาดำเนินงาน 120 วัน หรือระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2561 – 25 มกราคม 2562

5. ข้อจำกัดในการประเมิน

1. ระยะเวลาการประเมิน ระหว่างวันที่ 28 กันยายน 2561 – 25 มกราคม 2562 รวม 120 วัน ส่งผลให้การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากทั่วประเทศ รวมถึงการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และระดมความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญต้องดำเนินการภายใต้เวลาอันจำกัด อาจทำให้ไม่ได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์เท่าที่ควร

2. การประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดำเนินการหลังจากการจัดเวทีประชาคมทั้ง 4 ครั้งเสร็จสิ้นแล้ว (เวทีประชาคมครั้งที่ 4 จัดระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน 2561) ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลที่เป็นสถานการณ์จริงโดยการสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในระหว่างที่กำลังดำเนินโครงการ รวมถึงบางพื้นที่ที่มีการโอนย้ายของข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานไปพื้นที่อื่นแล้วอาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของข้อมูลบางประเด็นได้

3. การประเมินความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ประกอบด้วย การประเมิน 6 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) 2) โครงการสร้างทักษะและส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร 3) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (โครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) 4) โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี 5) โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศาสตร์พระราชามาแนวทางพระราชรัฐ (กองทุนหมู่บ้าน) 6) โครงการอื่น ๆ ทั้งนี้การประเมินผลด้วยการจัดลำดับโครงการที่ประชาชนได้รับประโยชน์ จะไม่รวมโครงการอื่น ๆ ด้วย เนื่องจากเป็นภาพรวมของโครงการย่อยหลายโครงการรวมกัน

6. กรอบความคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล

การประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ได้ทบทวนกรอบความคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการประเมินผลและกรอบแนวคิดการประเมิน และแนวคิดการประเมินความสำเร็จของนโยบาย ดังนี้

6.1 แนวคิดการประเมินผลและกรอบแนวคิดการประเมิน

แนวคิดการประเมินผลโครงการ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีม และคณะ นำเสนอ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญคือใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน จึงได้ทำการแบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ด้าน

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือนโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินสถานะแวดล้อมจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง โครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญมาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอก หรือไม่

3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่างการดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินด้านกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strength) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ การประเมินด้านกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการโดยทั่วไป การประเมินด้านกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

- 3.1 เพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงานตามแผน
- 3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ
- 3.3 เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาประเด็นการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

การประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

ตารางที่ 6 การประยุกต์ใช้ CIPP Model

ในโครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

มิติของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ประเด็นย่อย
บริบท (Context)	ความเหมาะสม (Appropriateness)	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับความท้าทายและบริบททางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม กฎหมาย และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ - แสดงเป้าหมายที่ตอบสนองความจำเป็นของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย
ปัจจัยนำเข้า (Input)	ความพร้อมของปัจจัยนำเข้า (Readiness/ Availability/Adequacy)	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการดำเนินงานและเป้าหมายของแผนฯ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (พิจารณาการขับเคลื่อนในภาพรวม) - งบประมาณ บุคลากร (จำนวนคน/ความรู้/ทักษะ/สมรรถนะและขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน) เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ คู่มือการปฏิบัติงาน เวลา ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น ที่เกี่ยวข้องกับทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล (7,668 ทีม) ในการทำหน้าที่สร้างการรับรู้ตามกรอบการดำเนินการใน 10 เรื่อง และรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ (พิจารณาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ)
กระบวนการ (Process)	คุณภาพ (Quality) และ ประสิทธิภาพ (Efficiency)	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพของการบูรณาการในการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน - ขั้นตอน/กิจกรรมการขับเคลื่อนโครงการในพื้นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน - ขั้นตอนการดำเนินงานครอบคลุมภารกิจ มีความชัดเจน (เช่น การสั่งการจากส่วนกลาง/การสั่งการในพื้นที่/การปฏิบัติงานในพื้นที่/การรายงานผลการดำเนินงาน/การประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในส่วนกลางและพื้นที่/การดำเนินงานโครงการในพื้นที่ เป็นต้น) - เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ - การใช้งบประมาณในการขับเคลื่อนฯ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง - การพิจารณาคัดเลือกและจัดทำโครงการเป็นไปอย่างเหมาะสม โปร่งใส ตรงกับปัญหา/ความต้องการของประชาชนในพื้นที่/ศักยภาพของพื้นที่ และตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน - ระดับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ทุกระดับ ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับพื้นที่ (เวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน)

มิติของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ประเด็นย่อย
ผลผลิต ผลลัพธ์ และ ผลกระทบ (Product)	ประสิทธิผลของ การขับเคลื่อนโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในภาพรวม/การจัดเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน - ความพึงพอใจของประชาชนต่อการแก้ไขปัญหาจากเวทีประชาคม ไทยนิยม ยั่งยืน - ความพึงพอใจของประชาชนต่อแผนงาน/โครงการที่ได้รับจัดสรร ตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยเป็นแผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการ ในระดับพื้นที่ จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ 3 แผนงาน - ระดับการรับรู้ และระดับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง ประกอบด้วย (1) สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง (2) คนไทยไม่ทิ้งกัน (3) ชุมชนอยู่ดีมีสุข (4) วิถีไทยวิถีพอเพียง (5) รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย (6) รู้กลไกการบริหารราชการ (7) รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม (8) รู้เท่าทันเทคโนโลยี (9) ร่วมแก้ไขปัญหาหาเสพติด และ (10) งานตามภารกิจ ของทุกหน่วยงาน (Function) มีมากขึ้น - ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานเรื่องที่ (9) ร่วมแก้ไขปัญหา หาเสพติด (รับรู้ปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหาหาเสพติด) - จำนวนแผนงาน/โครงการที่ดำเนินการในระดับพื้นที่ ที่สอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน จำนวน 2 ยุทธศาสตร์ 3 แผนงาน คือ 1) แผนงานยุทธศาสตร์ปฏิรูปโครงสร้างการผลิต ภาคการเกษตร 2) แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างศักยภาพและ พัฒนาคุณภาพชีวิต และ 3) แผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจ และพัฒนาศักยภาพชุมชน โดยจำแนกเป็นโครงการด้านเศรษฐกิจ/ ด้านสังคม/ด้านความมั่นคง - ประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินโครงการ พัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำ ให้กับประชาชน (โครงการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และมุ่งลดความเหลื่อมล้ำ บรรลุผลหรือไม่ อย่างไร)
ความยั่งยืน (Sustainability)	ความยั่งยืน (พิจารณา จากกิจกรรมในโครงการ ที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืน และประโยชน์ ที่จะเกิด จากโครงการ)	<ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดวิธีการและผู้รับผิดชอบในการบำรุงรักษา เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ และผลผลิตของโครงการอย่างชัดเจน - มีระบบการบริหารจัดการที่ต่อเนื่องและยั่งยืน (เช่น มีการจัดทำ MOU กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรับ

มิติของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ประเด็นย่อย
		<p>มอบทรัพย์สิน/วัสดุ/ครุภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องของโครงการฯ ไปบำรุงรักษาต่อไป)</p> <p>- มีการเชื่อมโยงต่อยอดโครงการฯ ของพื้นที่ เพื่อขยายผลในวงกว้าง หรือเชื่อมโยงตาม Value Chain แผนงานของระดับพื้นที่ แผนงานของกระทรวง/กรม หรือแผนฯ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด/ภาค หรือแผนอื่น ๆ</p> <p>- แนวทางหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ช่วยให้โครงการฯ เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและพื้นที่ในระยะยาว</p>

6.2 แนวคิดการประเมินความสำเร็จของนโยบาย

การประเมินผลสำเร็จของนโยบายถือเป็นขั้นตอนท้ายสุดของกระบวนการด้านนโยบาย (Policy Process) ซึ่งนักวิเคราะห์นโยบายจะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย เพื่อตัดสินใจ หรือนำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้แก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ผู้บริหารระดับสูง ผู้ปฏิบัติ หรือประชาชนโดยทั่วไปเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะการประเมินผลนโยบายจะเป็นเครื่องมือหรือข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการตัดสินใจถึงความชอบธรรม หรือประสิทธิผลของนโยบายที่ในปัจจุบันกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการดำรงอยู่หรือการยุติของนโยบายที่ขาดความชอบธรรมเหล่านั้น

การประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไปหมายถึง การประมาณค่า หรือการกะประมาณราคาที่ควรจะเป็น แต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวิชันนโยบายสาธารณะ การประเมิน คือ ขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนโยบาย ซึ่งจะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามนโยบาย หรือผลการดำเนินการตามนโยบายว่าตอบสนองความต้องการหรือมีคุณค่าหรือไม่เพียงใด บทความเรื่อง “Policy Success, Policy Failure and Grey Areas In-between” ของ McConnell (2010: 345) ระบุข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าหากมองในเชิงการเมืองจะพบว่า การประเมินโดยฝ่ายผู้สนับสนุนนโยบายและฝ่ายตรงข้ามมักมีความขัดแย้งกัน และในข้อเท็จจริงก็พบว่า ผลลัพธ์ของนโยบายจะอยู่ระหว่างขั้วของความสำเร็จและล้มเหลวทั้งสอง และที่ยากไปกว่านั้นคือ นโยบายหนึ่ง ๆ มักประกอบด้วยหลายมิติที่บางมิติก็ประสบความสำเร็จ ในขณะที่บางมิติล้มเหลว ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและการตีความของฝ่ายต่าง ๆ โดย McConnell แบ่งมิติของนโยบายออกเป็น 3 ส่วน คือ มิติด้านกระบวนการ (Processes) มิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) และมิติด้านการเมือง (Politics)

1. มิติด้านกระบวนการ (Processes) เป็นมิติที่นักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะในอดีตให้ความสำคัญและยังคงเป็นมิติหลักในปัจจุบัน ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับการปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดความผูกพันยอมรับ การออกแบบนโยบาย การลดความขัดแย้ง หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามกระบวนการนโยบาย แต่ละขั้นตอน ดังนั้นการประเมินความสำเร็จของนโยบายจึงขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานของรัฐบาลตามขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว โดยระดับความสำเร็จหรือล้มเหลวตามแนวคิดของ McConnell แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 มิติด้านกระบวนการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว

มีความสำเร็จ ด้านกระบวนการ	มีความสำเร็จ ในระดับยืดหยุ่นได้	มีความสำเร็จแต่มี ความขัดแย้งอยู่บ้าง	มีความสำเร็จแบบ หมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน	มีความล้มเหลว ด้านกระบวนการ
สามารถคงเป้าหมาย ของนโยบายและ ดำเนินการโดยอาศัย เครื่องมือที่กำหนดไว้	เป้าหมายของนโยบาย และเครื่องมือที่ใช้ ยังคงเดิม แต่มีการ ปรับปรุงเล็กน้อย	เป้าหมายของนโยบาย และเครื่องมือที่ใช้ ค่อนข้างมีปัญหาและ ยากที่จะอนุรักษ์ไว้ การปรับปรุงเป็น สิ่งจำเป็น	เป้าหมายของ นโยบายและเครื่องมือ ที่ใช้ชวนยืนอยู่บน ความไม่แน่นอน	เป้าหมายของ นโยบายและเครื่องมือ ที่ใช้ถูกยกเลิก
สามารถยืนยัน ความชอบธรรมของ นโยบาย	มีการท้าทาย ความชอบธรรม แต่น้อยมากหรือเป็น เพียงช่วงเวลาสั้น ๆ	มีความยากลำบาก และประเด็นที่ท้าทาย ความชอบธรรมของ นโยบายอยู่ทั่วไป และ พบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอาจ กระทบกับนโยบาย ในระยะยาว	มีจุดบกพร่อง ที่ร้ายแรงและ มีแนวโน้มที่จะทำลาย ความชอบธรรมของ นโยบาย	ความชอบธรรมของ นโยบายถูกทำลาย โดยไม่มีทางแก้ไข
สามารถสร้างความ ร่วมมือที่ยั่งยืน	ความร่วมมือค่อนข้าง สมบูรณ์ถึงแม้ว่าจะมี ความไม่เห็นด้วยจาก บางฝ่าย	ความร่วมมือค่อนข้าง สมบูรณ์ ถึงแม้ว่าจะมี ความขัดแย้งที่รุนแรง และแนวโน้มที่จะ แตกแยก	ความร่วมมือ มีแนวโน้ม ที่จะแตกแยก	ไม่สามารถที่จะสร้าง ความร่วมมือที่ยั่งยืน ได้
สามารถเป็น นวัตกรรมและ มีอิทธิพล อย่างแท้จริง	ไม่ถือเป็นนวัตกรรม ที่ส่งผลอย่างแท้จริง หรือมีอิทธิพลอย่าง แท้จริง แต่ก็ยังถือว่า มีความก้าวหน้า พอสมควร	ไม่ใช่ทั้งนวัตกรรม แต่ไม่ถึงกับล้ำสมัย ค่อนข้างถูก วิพากษ์วิจารณ์จาก ทั้งพวกหัวก้าวหน้า และพวกอนุรักษ์	ค่อนข้างล้าหลัง ไม่น่าจะอยู่รอดหรือ เป็นทางเลือกในการ แก้ปัญหาได้	มีลักษณะล้ำสมัย ค่อนข้างจำกัด เป็น แนวคิดที่แปลกและ แตกต่างจากที่อื่น ๆ ในการดำเนินงานใน เรื่องที่คล้ายคลึงกัน
ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย กับกระบวนการ ไม่ปรากฏให้เห็น และ/หรือ ฝ่าย สนับสนุนมีปรากฏ อย่างมากและชัดเจน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย มีพอสมควร แต่น้อย กว่าเมื่อเทียบกับ ฝ่ายที่เห็นด้วย	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ กระบวนการและ เห็นด้วยมีจำนวน พอ ๆ กัน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ กระบวนการมีจำนวน มากกว่าฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ กระบวนการ มีโดยทั่วไป และ/หรือ ฝ่ายที่สนับสนุน ไม่ปรากฏชัด

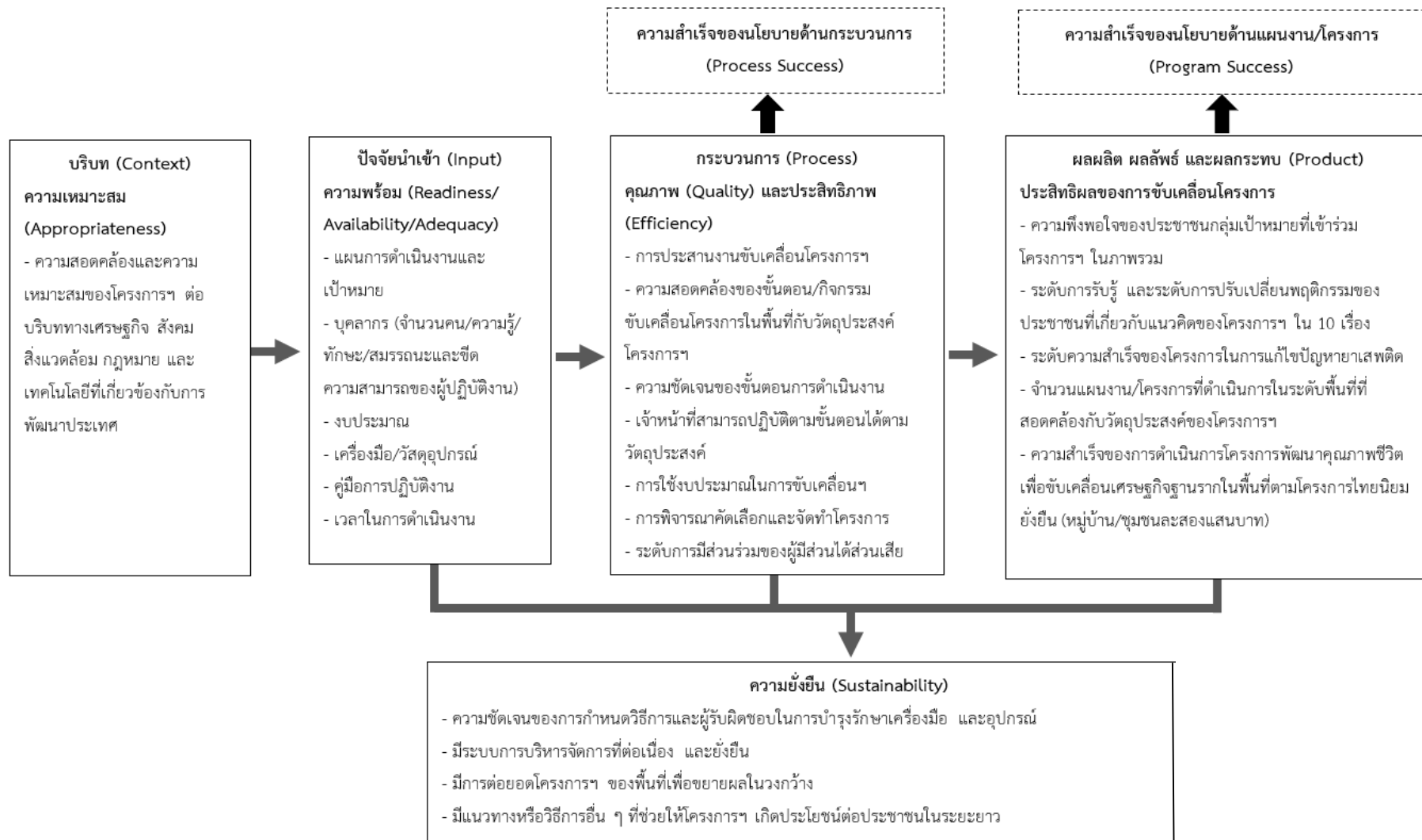
2. มิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) แผนงาน/โครงการ หรือสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการ เป็นการขยายเป้าหมายของนโยบายให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้น ตัวอย่างเช่น นโยบายด้านสาธารณสุขที่จะแตกย่อยเป็นโครงการนับสิบโครงการตั้งแต่การคลอดบุตร การป้องกันโรคต่าง ๆ จนถึงการตาย แผนงาน/โครงการ จะมีการกำหนดขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกันไป เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพื้นฐานและถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของรัฐบาล ซึ่งแผนงาน/โครงการ ในที่นี้ หมายรวมถึง กฎหมาย บุคลากรภาครัฐ งบประมาณ การจูงใจด้วยระบบภาษี และการให้คำแนะนำ โดยระดับความสำเร็จหรือล้มเหลวตามแนวคิดของ McConnell จะแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 มิติด้านแผนงาน/โครงการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว

มีความสำเร็จ ด้านแผนงาน/ โครงการ	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่ปรับปรุง เล็กน้อย	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่มี ความขัดแย้งอยู่บ้าง	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่หมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน	มีความล้มเหลว ด้านแผนงาน/ โครงการ
สามารถดำเนินการ ตามวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้	วัตถุประสงค์ในการ ดำเนินการในภาพรวม ประสบความสำเร็จ แต่มีการปรับปรุง หรือดำเนินการ แตกต่างกันเล็กน้อย	ผลการดำเนินงาน มีลักษณะผสมโดยพบ ความสำเร็จใน บางส่วน แต่ยังมีผล ที่ไม่ได้คาดไว้ และ ปัญหาความขัดแย้ง พอสมควร	วัตถุประสงค์ในการ ดำเนินการก้าวหน้า เพียงเล็กน้อย แต่ พบว่ามีปัญหาเรื้อรัง อยู่ตลอดเวลา มีความ ขัดแย้งค่อนข้างสูง ซึ่งยากที่จะเยียวยาได้	การดำเนินนโยบาย ล้มเหลว ไม่สามารถ ปฏิบัติได้ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด
ประสบความสำเร็จ ตามผลลัพธ์ ที่ต้องการ	ผลลัพธ์ในภาพรวม สำเร็จ แต่ไม่ ร้อยเปอร์เซ็นต์	ประสบความสำเร็จ บ้าง แต่ความสำเร็จ ตามผลลัพธ์ที่ต้องการ ต้องแลกมาด้วย ผลกระทบทางลบ และก่อให้เกิด ข้อขัดแย้ง อย่างชัดเจน	ประสบความสำเร็จ ตามผลลัพธ์ที่กำหนด ไว้เพียงเล็กน้อย แต่ปรากฏข้อขัดแย้ง และผลกระทบ ข้างเคียงอย่างมาก หรือบางครั้งถึงกับ ไม่สามารถที่จะสร้าง ผลงานได้	ล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ในการสร้างผลลัพธ์ ที่ต้องการ
ก่อให้เกิด ผลประโยชน์ แก่กลุ่มเป้าหมาย	พบข้อบกพร่องและ ไม่เป็นไปตามความ คาดหวังบ้าง แต่ กลุ่มเป้าหมายได้รับ ผลประโยชน์ เป็นส่วนใหญ่	ก่อให้เกิด ผลประโยชน์บ้าง แต่ไม่ครอบคลุมหรือ เฉพาะเจาะจงตาม เป้าหมายที่กำหนด	ผลประโยชน์ที่ได้รับ มีเพียงเล็กน้อยและ พบผลทางลบที่สร้าง ความเสียหายแก่ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง ก่อให้เกิดผลข้างเคียง ในแง่ของความไม่ เท่าเทียมและความ ทุกข์ยาก	ทำให้เกิดผลเสีย แก่กลุ่มเป้าหมาย ที่กำหนด

มีความสำเร็จ ด้านแผนงาน/ โครงการ	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่ปรับปรุง เล็กน้อย	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่มี ความขัดแย้งอยู่บ้าง	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่หมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน	มีความล้มเหลว ด้านแผนงาน/ โครงการ
สามารถบรรลุเป้า ตามตัวชี้วัดที่กำหนด	ผลลัพธ์อาจไม่ตรงกับ ที่ต้องการบ้าง แต่ ใกล้เคียงจนสามารถ อ้างความสำเร็จตาม ตัวชี้วัดได้	ประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายเพียง บางส่วน แต่พบ ข้อบกพร่องที่ทำให้ โครงการไม่ประสบ ความสำเร็จและ มีแนวโน้มที่จะรุนแรง เช่น เกิดความสูญเสีย จากการดำเนินงาน ในขณะที่เน้นตัวชี้วัด ด้านประสิทธิภาพ	ประสบความสำเร็จ เพียงเล็กน้อย แต่กลับ ถูกการเปิดเผย ตรวจสอบจาก สื่อมวลชน เช่น เกิด ความสูญเสียจากการ ดำเนินงานและพบว่า มีการทุจริตในขณะที่ เน้นตัวชี้วัดด้าน ประสิทธิภาพ	ไม่สามารถทำตาม เกณฑ์ที่กำหนดได้ อย่างชัดเจน
ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ เป้าหมาย คุณค่า และวิธีดำเนิน โครงการให้ประสบ ผลสำเร็จไม่ปรากฏ ให้เห็นและในทาง กลับกันฝ่าย สนับสนุนมีปรากฏ อย่างมากและชัดเจน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ เป้าหมาย คุณค่า และ วิธีดำเนินโครงการ ให้ประสบผลสำเร็จ มีความเข้มแข็งกว่า ที่คาดไว้ แต่น้อยกว่า เมื่อเทียบกับฝ่ายที่ เห็นด้วย	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ เป้าหมาย คุณค่า และ วิธีดำเนินโครงการ ให้ประสบผลสำเร็จ และเห็นด้วยมีจำนวน พอ ๆ กัน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ เป้าหมาย คุณค่า และ วิธีดำเนินโครงการ ให้ประสบผลสำเร็จ มีจำนวนมากกว่า ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ เป้าหมาย คุณค่า และ วิธีดำเนินโครงการ ให้ประสบผลสำเร็จ มีโดยทั่วไป และ/หรือ ฝ่ายที่สนับสนุน ไม่ปรากฏชัด

3. มิติด้านการเมือง (Politics) เป็นมิติที่นักวิเคราะห์นโยบายมักจะให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากพบว่าบ่อยครั้งที่สถานการณ์ทางการเมืองส่งผลให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่สมเหตุสมผล ซึ่งหากต้องการทำความเข้าใจความสลับซับซ้อนของนโยบายและสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการ ควรทำความเข้าใจถึงผลสะท้อนของการเมืองต่อการกำหนดนโยบายให้ละเอียดถี่ถ้วน การตัดสินใจของรัฐบาลทั้งในแง่ของเงื่อนไขเวลาในการตัดสินใจ และการดำเนินงานหรือละเว้นการดำเนินงานจะมีผลต่อภาพลักษณ์และคะแนนเสียงของนักการเมือง และศักยภาพในการกำหนดวาระทางการเมือง แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการประเมินครั้งนี้มุ่งเน้นผลลัพธ์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ มิได้มีขอบเขตถึงผลกระทบในมิติด้านการเมือง ดังนั้นคณะผู้ประเมินจึงไม่ขอกล่าวถึงการวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวในมิติด้านการเมืองในรายละเอียด และจะไม่นำมาใช้เป็นกรอบในการประเมินครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

7. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการประเมิน

โครงการไทยนิยม ยั่งยืน หมายถึง การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศร่วมกับทุกส่วนราชการโดยมีกรอบดำเนินการ 10 เรื่อง ดังนี้ 1) สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง 2) คนไทยไม่ทิ้งกัน 3) ชุมชนอยู่ดีมีสุข 4) วิถีไทยวิถีพอเพียง 5) รัฐสิทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย 6) รู้กลไกการบริหารราชการ 7) รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม 8) รู้เท่าทันเทคโนโลยี 9) ร่วมแก้ไขปัญหาเสพติด และ 10) งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function)

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หมายถึง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ซึ่งได้แก่ ทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล (วิทยากร) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด ปลัดจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ และประชาชนที่เข้าร่วมเวทีประชาคมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ทีมจังหวัด หมายถึง ผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับจังหวัด ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในระดับจังหวัด เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด (หรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ได้รับแต่งตั้งให้ขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน) ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่ ผู้แทนจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่

ทีมอำเภอ หมายถึง ผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับอำเภอ ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในระดับอำเภอ เช่น ปลัดอาวุโส หรือปลัดอำเภอที่ได้รับมอบหมายให้ขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พัฒนาการอำเภอ เกษตรอำเภอ หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่

ทีมตำบล/ชุมชน หมายถึง ผู้แทนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ระดับตำบล/ชุมชน หรือคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล/ชุมชน วิทยากร ผู้แทนจากภาคราชการ ราษฎรชาวบ้าน จิตอาสา หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่

ทีมหมู่บ้าน หมายถึง คณะกรรมการหมู่บ้าน/ชุมชน และสมาชิกของหมู่บ้าน/ชุมชน ที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หมายถึง คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาล/กรุงเทพมหานคร/เมืองพัทยา

การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินทีมตำบล/ชุมชน คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน งบประมาณ และการจัดเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน เพื่อให้ความรู้ใน 10 เรื่องของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังนี้

- ทีมตำบล/ชุมชน มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถที่จะถ่ายทอด/ตอบข้อซักถามให้แก่ประชาชน และความสามารถกระตุ้นให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการ
- คู่มือการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในด้านความชัดเจน และเข้าใจง่าย
- งบประมาณของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในเรื่องหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่เอื้อต่อการนำไปใช้ เพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน
- การจัดเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน เพื่อให้ความรู้ใน 10 เรื่อง ของการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในเรื่องความเหมาะสมของจำนวนเวที เวลาในการจัด ความสอดคล้องของเนื้อหา กับปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงประโยชน์ที่ได้รับจากเวทีประชาคมไทยนิยม ยั่งยืน

การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินคุณภาพ (Quality) และ ประสิทธิภาพ (Efficiency)

- ทีมตำบล ในเรื่องการแบ่งหน้าที่และการบริหารจัดการภายในทีม การเตรียมตัวก่อนลงพื้นที่ การจัดการความคิดเห็นที่แตกต่างของหมู่บ้าน/ชุมชน การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การประสานความร่วมมือ การปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากทีมอำเภอ และการได้รับการสนับสนุนข้อมูล/เอกสาร/สื่อประกอบ
- ทีมหมู่บ้าน ในเรื่องการมีส่วนร่วม การได้รับการสนับสนุนให้มีความเข้าใจในปัญหาของหมู่บ้าน/ชุมชน การพิจารณาคัดเลือกและจัดทำโครงการ การใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐต่าง ๆ ที่ทำงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

การประเมินด้านผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ (Product Evaluation) หมายถึง การประเมิน ประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนโครงการ

- หมู่บ้าน/ชุมชนมีแผนงาน/โครงการที่สอดคล้องตามความต้องการของประชาชน และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า
- ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ 10 เรื่อง และรับรู้/ร่วมแก้ไข ปัญหาเสพติด รวมถึงเชื่อมั่นว่าสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง
- โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ช่วยสร้างความปรองดอง และความรักความสามัคคีในหมู่บ้าน/ชุมชน ช่วยสร้างอาชีพ สร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงช่วยลดความเหลื่อมล้ำของประชาชน
- ความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการในภาพรวม
- ประเมินความก้าวหน้าและความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อน เศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท)

การประเมินด้านความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) หมายถึง การประเมินโดยพิจารณา จากกิจกรรมในโครงการที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนและประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ

- วิธีการและผู้รับผิดชอบในการบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และผลผลิตของโครงการ

- มีการทำ MOU กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นเพื่อรับมอบทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพื่อบำรุงรักษาต่อ
- มีการเชื่อมโยง ต่อยอดโครงการพัฒนาของหมู่บ้าน
- ความเข้มแข็งของทีมหมู่บ้าน/ชุมชน

เกณฑ์การกำหนดขนาดจังหวัดของแต่ละภาค หมายถึง การแบ่งขนาดจังหวัดภายในภาคเป็นจังหวัดขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ โดยใช้จำนวนประชากรปี 2560 เป็นฐาน การแบ่งใช้วิธีการวัดการกระจายด้วยการหาค่าพิสัย (Range) หรือค่าการกระจายของข้อมูล โดยคำนวณจากจำนวนประชากรสูงสุดของภาคลบด้วยจำนวนประชากรต่ำสุดของภาคแล้วหารด้วย 3 ยกเว้น

1. ภาคกลางซึ่งกรุงเทพมหานครมีประชากรมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ หลายเท่าตัว การแบ่งขนาดจังหวัดจึงไม่นำกรุงเทพมหานครมาคิดคำนวณด้วย เพราะส่งผลต่อการวัดการกระจายตัวของข้อมูล ทั้งนี้จัดให้กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดขนาดใหญ่

2. ภาคใต้ชายแดนซึ่งมี 3 จังหวัด จึงไม่สามารถใช้สูตรการวัดการกระจายด้วยการหาค่าพิสัยได้ การกำหนดขนาดจังหวัดของภาคใต้ชายแดนจึงใช้เกณฑ์จำนวนประชากร คือ จังหวัดนราธิวาสมีประชากรมากที่สุดเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ จังหวัดปัตตานีมีประชากรรองลงมาเป็นจังหวัดขนาดกลาง และจังหวัดยะลามีประชากรน้อยที่สุดเป็นจังหวัดขนาดเล็ก

จังหวัดขนาดเล็ก หมายถึง จังหวัดที่มีจำนวนประชากรอยู่ในค่าพิสัย (Range) แรก ซึ่งประกอบด้วย

1. ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม
2. ภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดนครนายก และจังหวัดตราด
3. ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดอุตรดิตถ์ จังหวัดแพร่ จังหวัดลำพูน จังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดนครพนม จังหวัดเลย จังหวัดยโสธร จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร
5. ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสตูล จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง

จังหวัดขนาดกลาง หมายถึง จังหวัดที่มีจำนวนประชากรอยู่ในค่าพิสัย (Range) ที่ 2 ซึ่งประกอบด้วย

1. ภาคกลาง ประกอบด้วย จังหวัดสระบุรี จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี
2. ภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดระยอง จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดปราจีนบุรี
3. ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดลำปาง จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดพิจิตร
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสกลนคร จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดมหาสารคาม
5. ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดชุมพร และจังหวัดกระบี่

จังหวัดขนาดใหญ่ หมายถึง จังหวัดที่มีจำนวนประชากรอยู่ในค่าพิสัย (Range) ที่ 3 ซึ่งประกอบด้วย

1. ภาคกลาง ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครปฐม จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี
2. ภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี
3. ภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดเพชรบูรณ์
4. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดอุดรธานี
5. ภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดสงขลา และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เมือง หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และเทศบาล

ชนบท หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

ระดับการมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ซึ่งแบ่งเป็น 6 ระดับ ได้แก่ 1) การรับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน 2) ความเข้าใจการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน 5) การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน และ 6) ความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการที่ร่วมกันดำเนินงาน ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

การเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (Global Literacy) หมายถึง ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจและกำหนดประเด็นสำคัญต่อการสร้างความเป็นสังคมโลก (เรียนรู้จากการมีส่วนร่วมของการทำงานเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนในเชิงวัฒนธรรม ศาสนาและวิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันได้อย่างเหมาะสมในบริบททางสังคมที่ต่างกันรอบด้าน) และมีความเข้าใจในความเป็นมนุษย์ด้วยกันทั้งในด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม รวมทั้งการใช้วัฒนธรรมทางภาษาที่แตกต่างกันได้อย่างลงตัว

8. ผลการประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน

การประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชนเป็นการวิเคราะห์รายภาค ในด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้า และด้านกระบวนการ นำเสนอผลการประเมินใน 2 เรื่อง ได้แก่

1. การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน

8.1 การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทิมตำบล/ชุมชน

ตารางที่ 9 การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทิมตำบล/ชุมชน

(ร้อยละ)

การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ	หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน						ประชาชน					
	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด			ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด		
		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่
บริบท (Context)	80.00 (มาก)	74.00 (มาก)	80.20 (มาก)	80.80 (มาก)	81.00 (มาก)	80.80 (มาก)	78.20 (มาก)	76.40 (มาก)	78.40 (มาก)	78.20 (มาก)	78.60 (มาก)	77.80 (มาก)
ปัจจัยนำเข้า (Input)	78.80 (มาก)	74.80 (มาก)	79.00 (มาก)	78.80 (มาก)	79.40 (มาก)	78.80 (มาก)	77.60 (มาก)	76.00 (มาก)	78.00 (มาก)	77.60 (มาก)	78.00 (มาก)	77.40 (มาก)
กระบวนการ (Process)	80.00 (มาก)	76.60 (มาก)	80.20 (มาก)	80.00 (มาก)	80.80 (มาก)	80.00 (มาก)	77.80 (มาก)	76.60 (มาก)	78.00 (มาก)	77.60 (มาก)	78.00 (มาก)	77.60 (มาก)
รวม	79.80 (มาก)	76.00 (มาก)	80.00 (มาก)	80.00 (มาก)	80.60 (มาก)	79.20 (มาก)	77.80 (มาก)	76.40 (มาก)	78.00 (มาก)	77.80 (มาก)	78.20 (มาก)	77.60 (มาก)

จากตารางที่ 9 หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่าการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทิมตำบล/ชุมชนในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.80 สูงกว่าความเห็นของประชาชน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80

หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน เห็นว่าการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทิมตำบล/ชุมชน มีความเหมาะสมด้านบริบทและด้านกระบวนการมากที่สุด ในสัดส่วนที่เท่ากัน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 รองลงมาได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.80

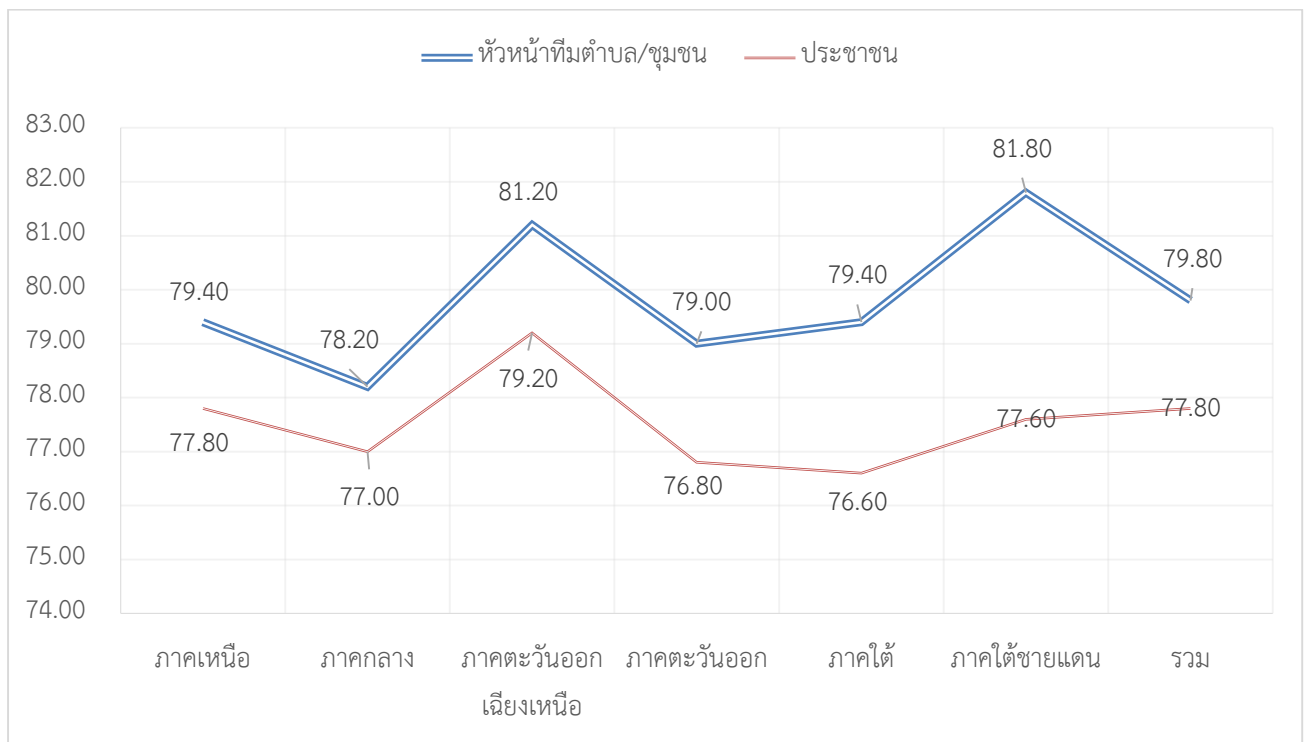
ในขณะที่ประชาชนเห็นว่าการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทิมตำบล/ชุมชน มีความเหมาะสมด้านบริบทมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.20 รองลงมาได้แก่ ด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80 และด้านปัจจัยนำเข้า ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60

การพิจารณาความคิดเห็นตามเขตพื้นที่ พบว่าหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน ในพื้นที่ชนบท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ สูงกว่าหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชนในพื้นที่เขตเมือง การพิจารณาความคิดเห็นตามขนาดจังหวัด พบว่าหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชนในจังหวัดขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ สูงที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดขนาดเล็ก และจังหวัดขนาดใหญ่ ตามลำดับ

ตารางที่ 10 การประเมินผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่
ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน จำแนกรายภาค

(ร้อยละ)

ภาค	หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน					ประชาชน				
	บริบท	ปัจจัย นำเข้า	กระบวนการ	รวม	ลำดับที่	บริบท	ปัจจัย นำเข้า	กระบวนการ	รวม	ลำดับที่
ภาคเหนือ	79.80 (มาก)	78.20 (มาก)	79.60 (มาก)	79.40 (มาก)	3	78.20 (มาก)	77.80 (มาก)	77.80 (มาก)	77.80 (มาก)	2
ภาคกลาง	78.20 (มาก)	77.40 (มาก)	78.40 (มาก)	78.20 (มาก)	5	77.40 (มาก)	77.00 (มาก)	77.00 (มาก)	77.00 (มาก)	4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	81.80 (มาก)	80.00 (มาก)	81.40 (มาก)	81.20 (มาก)	2	80.00 (มาก)	79.00 (มาก)	79.20 (มาก)	79.20 (มาก)	1
ภาคตะวันออก	77.60 (มาก)	77.80 (มาก)	79.60 (มาก)	79.00 (มาก)	4	76.60 (มาก)	76.80 (มาก)	76.80 (มาก)	76.80 (มาก)	5
ภาคใต้	79.60 (มาก)	78.40 (มาก)	79.60 (มาก)	79.40 (มาก)	3	76.60 (มาก)	76.60 (มาก)	76.80 (มาก)	76.60 (มาก)	6
ภาคใต้ชายแดน	82.40 (มาก)	81.00 (มาก)	82.00 (มาก)	81.80 (มาก)	1	78.20 (มาก)	77.80 (มาก)	77.20 (มาก)	77.60 (มาก)	3
รวม	80.00 (มาก)	78.80 (มาก)	80.00 (มาก)	79.80 (มาก)		78.20 (มาก)	77.60 (มาก)	77.80 (มาก)	77.80 (มาก)	

ภาพที่ 2 ผลการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่
ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทีมตำบล/ชุมชน จำแนกรายภาค

จากตารางที่ 10 และภาพที่ 2 หัวหน้าที่มตำบล/ชุมชนเห็นว่า การบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทึมตำบล/ชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.80 โดยภาคใต้ชายแดนมีการบูรณาการมากกว่าภาคอื่น ๆ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.80 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.20 ภาคเหนือและภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.40 เท่ากัน ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.00 และภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.20 ตามลำดับ

ประชาชนเห็นว่า มีการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของทึมตำบล/ชุมชน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการบูรณาการมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.20 รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80 ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.00 ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.80 และภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 ตามลำดับ

แต่ผลการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ยังไม่มีการบูรณาการเท่าที่ควร เช่น โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ บางครั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานงานไปที่ประชาชนโดยตรงโดยไม่ประสานงานผ่านนายอำเภอ เมื่อประชาชนไม่เข้าใจและสอบถามมายังที่ว่ากรอำเภอ เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้คำตอบแก่ประชาชนได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า การบูรณาการการทำงานเป็นลักษณะของการบูรณาการทำงานภายในทีมงานที่รับผิดชอบโครงการย่อย ๆ การบูรณาการจะเกิดประโยชน์สูงสุด ถ้าส่วนราชการที่ลงพื้นที่ยึดถือเป้าหมายของประชาชนเป็นสำคัญ แต่การดำเนินงานจริงพบว่า ส่วนราชการที่ลงพื้นที่มุ่งผลงานหรือตัวชี้วัดของตัวเองมากกว่ายึดประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง ในส่วนของการทำงานที่ประชาคมบางหมู่บ้านที่ทำมากกว่า 4 ครั้ง โดยเพิ่มการทำเวทีประชาคมตามโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ด้วย ประชาชนเห็นว่า การทำเวทีประชาคมเพื่อสอบถามความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการร่วมกันและควรทำครั้งเดียว

ประเด็นที่ควรปรับปรุง ได้แก่ ควรเพิ่มระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) เพื่อให้ประชาชนมีระยะเวลาในการดำเนินการมากขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเลือกทำโครงการเพื่อส่งเสริมอาชีพมากขึ้น และการสื่อสารโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรเพิ่มการสื่อสารเรื่องความต้องการให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงการพัฒนาตนเองมากขึ้น รวมถึงลดจำนวนสมาชิกของทึมตำบล/ชุมชนให้มีขนาดเล็กลง แต่เพิ่มจำนวนทึมให้มากขึ้น โดยแต่ละทึมรับผิดชอบหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างเหมาะสมกับระยะเวลาในการดำเนินงาน และลดเวลาการทำเอกสารรายงานต่าง ๆ ของทึมตำบล/ชุมชน

8.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน

ตารางที่ 11 ร้อยละของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
ของประชาชน จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค

ประเด็น	การมีส่วนร่วม	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด			ภาค					
			เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	ใต้ชายแดน
1. การรับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	รับรู้	96.79	96.48	96.84	97.15	97.42	96.30	97.17	97.14	95.26	97.34	97.08	97.62
	ไม่รับรู้	1.41	1.91	1.33	1.26	1.57	1.46	1.27	1.15	1.27	1.75	1.77	1.98
	ไม่ระบุ	1.80	1.60	1.83	1.59	1.02	2.25	1.56	1.71	3.47	0.91	1.15	0.40
2. ความเข้าใจการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	เข้าใจ	94.27	93.99	94.32	94.45	94.88	93.92	94.94	95.01	92.20	94.88	95.23	90.74
	ไม่เข้าใจ	3.87	4.32	3.79	3.94	4.04	3.75	3.46	3.20	4.23	4.21	3.62	8.86
	ไม่ระบุ	1.86	1.70	1.89	1.60	1.08	2.34	1.60	1.79	3.57	0.91	1.15	0.40
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ ภายใตโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	มี	92.09	89.82	92.47	93.17	92.68	91.14	92.57	94.04	89.98	90.48	93.01	88.49
	ไม่มี	5.97	8.36	5.58	5.09	6.25	6.45	5.81	4.10	6.42	8.35	5.76	11.11
	ไม่ระบุ	1.94	1.82	1.95	1.74	1.06	2.41	1.62	1.85	3.59	1.17	1.23	0.40
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ภายใตโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	มี	90.22	88.07	90.58	90.87	91.48	89.30	91.62	92.10	88.10	86.85	91.03	87.57
	ไม่มี	7.83	10.27	7.43	7.37	7.36	8.33	6.75	6.01	8.18	12.05	7.73	12.04
	ไม่ระบุ	1.94	1.67	1.99	1.76	1.15	2.37	1.62	1.89	3.72	1.10	1.23	0.40
5. การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ภายใตโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	ได้รับ	92.24	89.61	92.67	93.27	92.61	91.39	93.36	94.16	90.06	90.48	93.58	87.57
	ไม่ได้รับ	5.78	8.48	5.34	4.97	6.12	6.19	4.87	3.96	6.19	8.55	5.18	12.04
	ไม่ระบุ	1.98	1.91	2.00	1.75	1.27	2.42	1.78	1.88	3.75	0.97	1.23	0.40
6. ความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการที่ร่วมกันดำเนินงาน	มี	88.76	86.37	89.15	90.13	88.95	87.77	88.91	91.01	86.92	86.85	89.55	84.52
	ไม่มี	9.21	11.84	8.77	8.02	9.74	9.80	9.30	6.99	9.33	12.05	9.09	15.08
	ไม่ระบุ	2.03	1.79	2.07	1.85	1.32	2.44	1.80	1.99	3.75	1.10	1.36	0.40

จากตารางที่ 11 ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังนี้

1. การรับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 96.79 รับรู้การดำเนินงานโดยประชาชนในชนบท ร้อยละ 96.84 รับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ซึ่งมากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 96.48 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 97.42 รับรู้การดำเนินงาน ซึ่งมากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 97.15 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 96.30 ตามลำดับ การพิจารณารายภาค พบว่า ประชาชนภาคใต้ชายแดน ร้อยละ 97.62 รับรู้การดำเนินงานมากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนประชาชนภาคกลาง ร้อยละ 95.26 รับรู้การดำเนินงานน้อยกว่าภาคอื่น ๆ
2. ความเข้าใจการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 94.27 เข้าใจการดำเนินงานโดยประชาชนในเขตชนบท ร้อยละ 94.32 มีความเข้าใจมากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 93.99 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 94.88 เข้าใจการดำเนินงานมากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 94.45 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 93.92 ตามลำดับ การพิจารณา

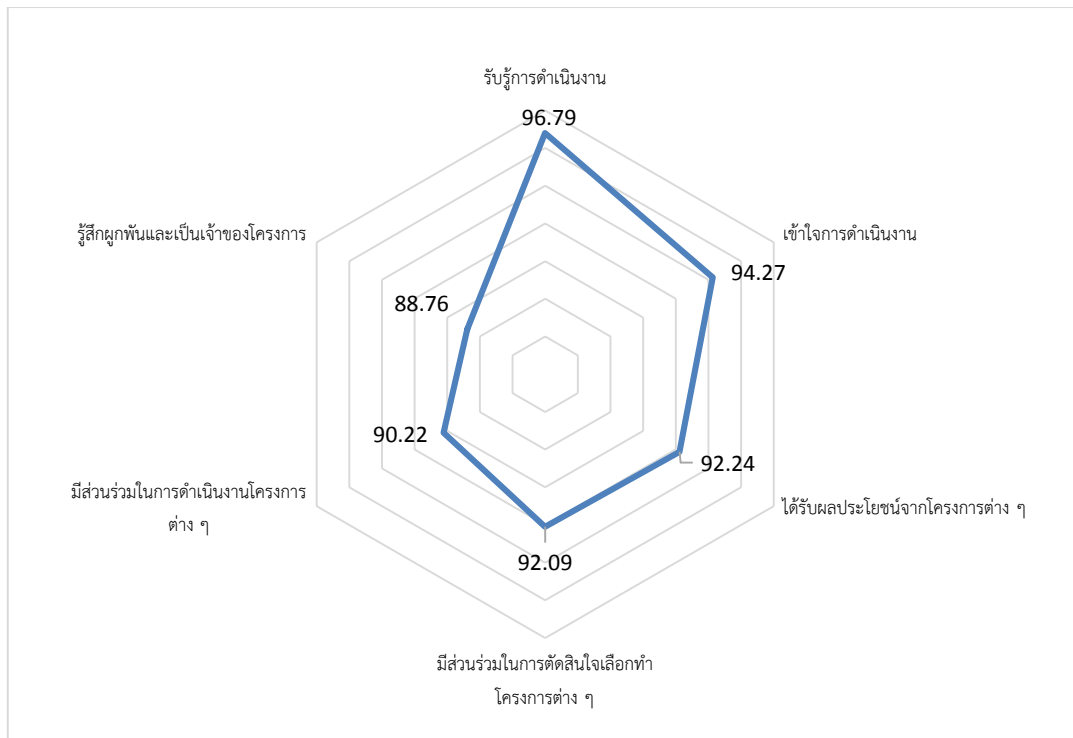
รายภาค พบว่า ประชาชนภาคใต้ ร้อยละ 95.23 เข้าใจการดำเนินงานมากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนประชาชนภาคใต้ชายแดน ร้อยละ 90.74 เข้าใจการดำเนินงานน้อยกว่าภาคอื่น ๆ

3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 92.09 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ โดยประชาชนในเขตชนบท ร้อยละ 92.47 มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 89.82 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 93.17 มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 92.68 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 91.14 ตามลำดับ การพิจารณารายภาค พบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีส่วนร่วมมากที่สุด ร้อยละ 94.04 ส่วนภาคใต้ชายแดนมีส่วนร่วมน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ร้อยละ 88.49

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 90.22 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ โดยประชาชนในเขตชนบท ร้อยละ 90.58 มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 88.07 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 91.48 มีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 90.87 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 89.30 ตามลำดับ การพิจารณารายภาค พบว่า ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 92.10 มีส่วนร่วมมากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนประชาชนภาคตะวันออก ร้อยละ 86.85 มีส่วนร่วมน้อยกว่าภาคอื่น ๆ

5. การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 92.24 ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ โดยประชาชนในเขตชนบท ร้อยละ 92.67 ได้รับผลประโยชน์มากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 89.61 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 93.27 ได้รับผลประโยชน์มากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 92.61 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 91.39 ตามลำดับ การพิจารณารายภาค พบว่า ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 94.16 ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน มากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนประชาชนภาคใต้ชายแดน ร้อยละ 87.57 ได้รับผลประโยชน์น้อยกว่าภาคอื่น ๆ

6. ความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการที่ร่วมกันดำเนินงาน พบว่า ประชาชนร้อยละ 88.76 รู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการ โดยประชาชนในเขตชนบท ร้อยละ 89.15 มีความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการมากกว่าประชาชนในเขตเมือง ร้อยละ 86.37 หากพิจารณาตามขนาดจังหวัด พบว่า ประชาชนในจังหวัดขนาดเล็ก ร้อยละ 90.13 มีความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการมากกว่าประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง ร้อยละ 88.95 และประชาชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ร้อยละ 87.77 ตามลำดับ การพิจารณารายภาค พบว่า ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 91.01 มีความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการมากกว่าภาคอื่น ๆ ส่วนประชาชนภาคใต้ชายแดน ร้อยละ 84.52 รู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการน้อยกว่าภาคอื่น ๆ

ภาพที่ 3 สรุประดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในด้านต่าง ๆ โดยเรียงจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. การรับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 96.79 รับรู้การดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
 2. ความเข้าใจการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 94.27 เข้าใจการดำเนินงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
 3. การได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 92.24 ได้รับผลประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ
 4. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 92.09 มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกทำโครงการต่าง ๆ
 5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนร้อยละ 90.22 มีส่วนร่วมในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ
 6. ความรู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการที่ร่วมกันดำเนินงาน พบว่า ประชาชนร้อยละ 88.76 รู้สึกผูกพันและเป็นเจ้าของโครงการ
- โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 6 ด้านเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทมากกว่าพื้นที่เมือง

9. ผลการประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความยั่งยืนให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง

การประเมินระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสร้างความยั่งยืนให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง ประกอบด้วยข้อคำถามย่อยในการประเมิน 2 เรื่อง ได้แก่

1. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน
2. การแก้ไขปัญหาหาเสพติด

9.1 ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจและการได้ใช้ประโยชน์ในหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของประชาชน จำแนกรายภาค

(ร้อยละ)

หลักการ/แนวคิด โครงการไทยนิยม ยั่งยืน	ความรู้ความเข้าใจ							การได้ใช้ประโยชน์						
	ทั่วประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคใต้ชายแดน	ทั่วประเทศ	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคใต้	ภาคใต้ชายแดน
1. ชุมชนอยู่ดีมีสุข	80.20 (มาก)	80.00 (มาก)	81.20 (มาก)	79.40 (มาก)	77.80 (มาก)	81.40 (มาก)	79.80 (มาก)	80.40 (มาก)	80.60 (มาก)	81.20 (มาก)	80.00 (มาก)	78.20 (มาก)	80.60 (มาก)	80.60 (มาก)
2. วิถีไทยวิถีพอเพียง	79.80 (มาก)	78.20 (มาก)	81.20 (มาก)	80.80 (มาก)	77.80 (มาก)	78.40 (มาก)	82.20 (มาก)	79.40 (มาก)	77.80 (มาก)	81.00 (มาก)	80.80 (มาก)	77.80 (มาก)	77.80 (มาก)	81.80 (มาก)
3. คนไทยไม่ทิ้งกัน	80.00 (มาก)	78.60 (มาก)	81.80 (มาก)	81.80 (มาก)	79.80 (มาก)	75.80 (มาก)	76.80 (มาก)	79.80 (มาก)	78.40 (มาก)	82.00 (มาก)	81.00 (มาก)	80.20 (มาก)	74.80 (มาก)	77.80 (มาก)
4. ร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติด	81.60 (มาก)	81.00 (มาก)	83.40 (มาก)	81.60 (มาก)	78.60 (มาก)	81.40 (มาก)	79.80 (มาก)	80.80 (มาก)	80.60 (มาก)	82.60 (มาก)	80.40 (มาก)	78.20 (มาก)	81.40 (มาก)	81.80 (มาก)
5. สัญญาประชาคมผูกใจไทยเป็นหนึ่ง	76.60 (มาก)	77.20 (มาก)	77.60 (มาก)	79.20 (มาก)	71.20 (มาก)	81.20 (มาก)	80.00 (มาก)	76.80 (มาก)	77.60 (มาก)	78.40 (มาก)	79.40 (มาก)	73.00 (มาก)	79.20 (มาก)	79.40 (มาก)
6. รู้เท่าทันเทคโนโลยี	79.00 (มาก)	79.00 (มาก)	79.80 (มาก)	78.40 (มาก)	77.80 (มาก)	81.20 (มาก)	75.80 (มาก)	79.40 (มาก)	79.60 (มาก)	81.20 (มาก)	78.40 (มาก)	77.40 (มาก)	81.20 (มาก)	77.40 (มาก)
7. รู้สิทธิ รู้หน้าที่ รู้กฎหมาย	82.80 (มาก)	81.80 (มาก)	84.60 (มากที่สุด)	82.80 (มาก)	83.00 (มาก)	80.60 (มาก)	80.00 (มาก)	82.60 (มาก)	82.00 (มาก)	84.20 (มากที่สุด)	82.80 (มาก)	82.40 (มาก)	81.00 (มาก)	78.60 (มาก)
8. รู้รักประชาธิปไตยไทยนิยม	79.00 (มาก)	76.80 (มาก)	80.40 (มาก)	79.60 (มาก)	81.00 (มาก)	77.80 (มาก)	74.00 (มาก)	78.40 (มาก)	77.80 (มาก)	79.60 (มาก)	78.80 (มาก)	80.40 (มาก)	77.40 (มาก)	70.40 (มาก)
9. รู้กลไกการบริหารราชการ	74.40 (มาก)	70.80 (มาก)	77.40 (มาก)	75.00 (มาก)	77.60 (มาก)	73.20 (มาก)	62.20 (ปานกลาง)	75.60 (มาก)	78.00 (มาก)	75.60 (มาก)	76.20 (มาก)	80.00 (มาก)	72.40 (มาก)	68.80 (มาก)
10. งานตามภารกิจของทุกหน่วยงาน (Function)	79.80 (มาก)	77.60 (มาก)	84.40 (มากที่สุด)	73.80 (มาก)	76.40 (มาก)	80.80 (มาก)	78.20 (มาก)	78.80 (มาก)	76.80 (มาก)	84.00 (มาก)	72.60 (มาก)	78.20 (มาก)	76.80 (มาก)	74.60 (มาก)

ประชาชนที่เคยเข้าร่วมเวทีประชามมีความรู้ความเข้าใจหลักการ/แนวคิดรัฐลัทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย มากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.80 และมีความรู้ความเข้าใจต่อหลักการรัฐกลไกการบริหารราชการ น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.40

เมื่อพิจารณารายภาค เรื่องความรู้ความเข้าใจหลักการ/แนวคิดรัฐลัทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.60 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.00 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.80 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.80 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.60 และภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

ส่วนหลักการ/แนวคิดรัฐกลไกการบริหารราชการ พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.40 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.00 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.20 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.80 และภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 62.20 ตามลำดับ

ด้านการใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ประชาชนที่เคยเข้าร่วมเวทีประชามสามารถใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดรัฐลัทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย มากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.60 และได้ใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดรัฐกลไกการบริหารราชการน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.60

เมื่อพิจารณารายภาค เรื่องการใช้ประโยชน์จากหลักการ/แนวคิดรัฐลัทธิ รัฐหน้าที่ รัฐกฎหมาย พบว่า ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.20 รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.80 ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.40 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.00 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.00 และภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.60 ตามลำดับ

ส่วนหลักการ/แนวคิดรัฐกลไกการบริหารราชการ พบว่า ประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ใช้ประโยชน์มากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.00 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.20 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.60 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.40 และภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 68.80 ตามลำดับ

ขณะที่ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า หลังจากการให้ความรู้หลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง ส่วนใหญ่หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่าเรื่องต่าง ๆ มีประโยชน์ต่อประชาชน แต่ที่เห็นความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดคือ วิถีไทยวิถีพอเพียง มีการปลูกผักรับประทานเองมากขึ้น รวมถึงมีการผลิตและจำหน่าย น้ำยาอเนกประสงค์ต่าง ๆ เช่น น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม นอกจากนี้ยังมีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น

9.2 การแก้ไขปัญหาภัยเสพติด

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นการแก้ไขปัญหาภัยเสพติด ของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน
จำแนกตามเขตพื้นที่ และขนาดจังหวัด

(ร้อยละ)

การแก้ไขปัญหาภัยเสพติด	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด		
		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่
หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน						
1. ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนรับรู้เกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด และร่วมแก้ไขปัญหาภัยเสพติดอย่าง จริงจังมากขึ้นเพียงใด	72.80 (มาก)	72.80 (มาก)	64.40 (ปาน กลาง)	73.00 (มาก)	76.60 (มาก)	74.40 (มาก)
ประชาชน						
2. หลังจากมีการจัดเวทีประชาคมครั้งสุดท้ายแล้ว เยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชนของท่านได้รับรู้และ เข้าใจถึงพิษภัยยาเสพติดมากขึ้นเพียงใด	75.20 (มาก)	75.20 (มาก)	75.40 (มาก)	75.20 (มาก)	77.80 (มาก)	76.20 (มาก)

จากตารางที่ 13 พบว่า หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน เห็นว่าประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนรับรู้เกี่ยวกับ
ปัญหาภัยเสพติด และร่วมแก้ไขปัญหาภัยเสพติดอย่างจริงจังในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.80 ขณะที่
ประชาชนเห็นว่า หลังจากมีการจัดเวทีประชาคมครั้งสุดท้ายแล้ว เยาวชนในหมู่บ้าน/ชุมชนได้รับรู้และเข้าใจ
ถึงพิษภัยยาเสพติดมากขึ้น ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.20

หากพิจารณาตามเขตพื้นที่ หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่าประชาชนในเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.80
รับรู้เกี่ยวกับปัญหาภัยเสพติด และร่วมแก้ไขปัญหาภัยเสพติดอย่างจริงจังมากกว่าประชาชนในชนบท ค่าเฉลี่ย
ร้อยละ 64.40 และหากพิจารณาตามขนาดจังหวัด หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่าประชาชนในจังหวัดขนาดกลาง
ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 รับรู้เกี่ยวกับปัญหาภัยเสพติด และร่วมแก้ไขปัญหาภัยเสพติดอย่างจริงจังมากกว่าจังหวัด
ขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.40 และจังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.00 ตามลำดับ

หากพิจารณาตามเขตพื้นที่ ประชาชนเห็นว่าหลังจากมีการจัดเวทีประชาคมครั้งสุดท้ายแล้ว เยาวชน
ในชนบท ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.40 ได้รับรู้และเข้าใจถึงพิษภัยยาเสพติดมากกว่าเยาวชนในเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ
75.20 และหากพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนเห็นว่าเยาวชนในจังหวัดขนาดกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80
รับรู้และเข้าใจปัญหาภัยเสพติดได้มากกว่าเยาวชนในจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.20 และจังหวัด
ขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.20 ตามลำดับ

10. ผลการประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตและลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน ประกอบด้วยข้อคำถามย่อยในการประเมิน 2 หัวข้อ ได้แก่

1. ความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท)
2. ความสำเร็จของโครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

10.1 ความสำเร็จของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน เกี่ยวกับการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค

(ร้อยละ)

ประเด็นรายชื่อ	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด			ภาค					
		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	ใต้ชายแดน
1. การดำเนินงานของหมู่บ้าน/ชุมชนตามโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน เพียงใด	75.80 (มาก)	70.40 (มาก)	76.00 (มาก)	75.80 (มาก)	76.40 (มาก)	75.00 (มาก)	75.60 (มาก)	77.20 (มาก)	74.20 (มาก)	76.40 (มาก)	74.60 (มาก)	77.40 (มาก)

ประเด็นรายชื่อ	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด			ภาค					
		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	ใต้ชายแดน
2. ผู้นำหมู่บ้าน และประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ได้กำหนดวิธีการและผู้รับผิดชอบในการบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และผลผลิตของโครงการอย่างเหมาะสมเพียงใด	77.20 (มาก)	74.20 (มาก)	77.40 (มาก)	77.60 (มาก)	78.00 (มาก)	76.60 (มาก)	77.00 (มาก)	78.40 (มาก)	76.20 (มาก)	77.40 (มาก)	76.80 (มาก)	78.20 (มาก)
รวม	76.40 (มาก)	72.20 (มาก)	76.80 (มาก)	76.60 (มาก)	77.20 (มาก)	75.80 (มาก)	76.40 (มาก)	77.80 (มาก)	75.20 (มาก)	77.00 (มาก)	75.60 (มาก)	77.80 (มาก)

จากตารางที่ 14 ในภาพรวมหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน มีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาทในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.40 โดยโครงการประสบผลสำเร็จในชนบท ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.80 มากกว่าในเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.20 และประสบผลสำเร็จในจังหวัดขนาดกลางมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.20 รองลงมาคือ จังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 และจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.80 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายภาคพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ชายแดนประสบผลสำเร็จมากที่สุด ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80 รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.00 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.40 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.60 และภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.20 ตามลำดับ

การดำเนินงานโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท ส่วนใหญ่เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาคือ การพัฒนาอาชีพในชุมชน โดยในหมู่บ้านที่ทำโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และอาชีพในชุมชนต้องการให้ภาครัฐหรือผู้รู้มาติดตามและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้ว การสร้างอาชีพจากโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาทต้องมีพื้นฐานจากชุมชนที่มีการรวมกลุ่มและมีความเข้มแข็งในกลุ่มอยู่แล้ว

ผลของโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท ทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เช่น การสร้างลานกีฬา ทำให้ประชาชนตื่นตัวในการออกกำลังกาย มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น โครงการเกี่ยวกับน้ำประปาทำให้ชาวบ้านมีน้ำที่สะอาดในการอุปโภคบริโภคและมีน้ำใช้ในฤดูแล้ง นอกจากนี้ ยังเป็นการเรียนรู้

ของหมู่บ้าน/ชุมชนที่คิดค้นการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน รวมถึงเป็นการเรียนรู้ที่จะมีส่วนร่วมกับการบริหารงานภาครัฐ ทำให้ภาครัฐกับประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

10.2 ความสำเร็จของโครงการอื่น ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ
ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน จำแนกตามเขตพื้นที่ ขนาดจังหวัด และรายภาค

(ร้อยละ)

ประเด็นรายชื่อ	ภาพรวม	เขตพื้นที่		ขนาดจังหวัด			ภาค					
		เมือง	ชนบท	เล็ก	กลาง	ใหญ่	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	ใต้ชายแดน
1. โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ)	80.40 (มาก)	78.40 (มาก)	80.80 (มาก)	80.80 (มาก)	81.20 (มาก)	80.00 (มาก)	80.80 (มาก)	83.20 (มาก)	78.80 (มาก)	77.60 (มาก)	77.60 (มาก)	83.80 (มาก)
2. โครงการสร้างทักษะและส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร	76.60 (มาก)	72.00 (มาก)	77.20 (มาก)	77.00 (มาก)	77.60 (มาก)	75.80 (มาก)	76.60 (มาก)	79.00 (มาก)	75.80 (มาก)	75.40 (มาก)	76.00 (มาก)	78.60 (มาก)
3. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท)	80.20 (มาก)	78.20 (มาก)	80.60 (มาก)	80.20 (มาก)	81.20 (มาก)	79.60 (มาก)	80.40 (มาก)	82.40 (มาก)	79.20 (มาก)	78.40 (มาก)	79.20 (มาก)	79.80 (มาก)
4. โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี	73.60 (มาก)	71.00 (มาก)	74.00 (มาก)	74.00 (มาก)	74.00 (มาก)	73.20 (มาก)	73.00 (มาก)	75.60 (มาก)	72.80 (มาก)	72.80 (มาก)	72.40 (มาก)	74.60 (มาก)
5. โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยศาสตร์พระราชามาตามแนวทางพระราชรัฐ (กองทุนหมู่บ้าน)	77.60 (มาก)	74.60 (มาก)	78.00 (มาก)	77.80 (มาก)	78.40 (มาก)	77.00 (มาก)	78.00 (มาก)	79.60 (มาก)	76.80 (มาก)	76.60 (มาก)	76.20 (มาก)	77.00 (มาก)
6. โครงการอื่น ๆ เช่น การปรับปรุงพัฒนาด้านสาธารณประโยชน์ชุมชน ได้แก่ การสร้างถนน การสร้างฝาย การมีน้ำประปา และโครงการที่เกี่ยวกับอาชีพ สร้างรายได้ให้คนในชุมชน	83.20 (มาก)	81.60 (มาก)	83.60 (มาก)	85.00 (มากที่สุด)	82.80 (มาก)	82.80 (มาก)	80.00 (มาก)	86.80 (มากที่สุด)	84.60 (มากที่สุด)	75.80 (มาก)	82.80 (มาก)	76.60 (มาก)

จากตารางที่ 15 ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโครงการย่อย ทั้ง 6 โครงการ พบว่า

โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.40 โดยประชาชนชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.80 ซึ่งมากกว่าเขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.40 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดกลางได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.20 ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.80 และจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ตามลำดับ

การพิจารณารายภาคพบว่า ประชาชนภาคใต้ชายแดนได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.80 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.20 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.80 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.80 ภาคตะวันออกและภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 เท่ากัน ตามลำดับ

โครงการสร้างทักษะและส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 โดยประชาชนในชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.20 ซึ่งมากกว่าเขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.00 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดกลางได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.00 และจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.80 ตามลำดับ

การพิจารณารายภาคพบว่า ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.00 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.60 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.00 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.80 และภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.40 ตามลำดับ

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนสองแสนบาท) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.20 โดยประชาชนในชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.60 ซึ่งมากกว่าเขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.20 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดกลางได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.20 ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.20 และจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.60 ตามลำดับ

การพิจารณารายภาค พบว่า ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.40 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.40 ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.80 ภาคกลางและภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.20 เท่ากัน และภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.40 ตามลำดับ

โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.60 โดยประชาชนในชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.00 ซึ่งมากกว่าเขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 71.00 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดกลางและจังหวัดขนาดเล็กได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.00 เท่ากัน ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.20

การพิจารณารายภาคพบว่า ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.60 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.60 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.00 ภาคกลางและภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.80 เท่ากัน และภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.40 ตามลำดับ

โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศาสตร์พระราชาตามแนวทางพระราชรัฐ (กองทุนหมู่บ้าน) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 โดยประชาชนในชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.00 ซึ่งมากกว่าเขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.60 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดกลางได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.40 ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80 และจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.00 ตามลำดับ

การพิจารณารายภาคพบว่า ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 79.60 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.00 ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.00 ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.80 ภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 และภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.20 ตามลำดับ

โครงการอื่น ๆ เช่น การปรับปรุงพัฒนาด้านสาธารณประโยชน์ในชุมชน ได้แก่ การสร้างถนน การสร้างฝาย การมีน้ำประปา และโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ให้คนในชุมชน ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.20 โดยประชาชนในชนบทได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.60 ซึ่งมากกว่าพื้นที่เมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.60 เมื่อพิจารณาตามขนาดจังหวัด ประชาชนจังหวัดขนาดเล็กได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.00 ซึ่งมากกว่าจังหวัดขนาดกลางและจังหวัดขนาดใหญ่ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.80 เท่ากัน

การพิจารณารายภาคพบว่า ประชาชนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับประโยชน์ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 86.80 ซึ่งมากกว่าภาคอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ภาคกลาง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.60 ภาคใต้ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.80 ภาคเหนือ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ภาคใต้ชายแดน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 และภาคตะวันออก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.80 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

1. โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.40
2. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.20
3. โครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืนโดยศาสตร์พระราชาตามแนวทางพระราชรัฐ (กองทุนหมู่บ้าน) ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60
4. โครงการสร้างทักษะและส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60
5. โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 73.60

ในการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการต่าง ๆ ในภาพรวมของประเทศ โครงการที่มีขอบข่าย (Scope) ในการดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศ เช่น โครงการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ) โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) และโครงการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนอย่างยั่งยืน โดยศาสตร์พระราชามาตามแนวทางประชารัฐ (กองทุนหมู่บ้าน) นั้น หากประชาชนมีความคิดเห็นในเชิงบวก โครงการดังกล่าวจะมีโอกาสได้รับคะแนนความพึงพอใจ ต่อโครงการสูงกว่าโครงการอื่น ๆ ที่มีขอบข่ายในการดำเนินงานเฉพาะบางพื้นที่ (ซึ่งไม่ครอบคลุมทั้งประเทศ)

11. ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบาย

การประเมินความสำเร็จของนโยบาย ใช้กรอบแนวคิดของ McConnell (2010: 345) ซึ่งนำเสนอบทความเรื่อง “Policy Success, Policy Failure and Grey Areas In-between” ในที่นี้ทำการประเมินใน 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านกระบวนการ (Processes) และมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) ดังนี้

11.1 การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ (Processes)

การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ พบว่า โครงการไทยนิยม ยั่งยืน “มีความสำเร็จในระดับยอดเยี่ยมได้” โดยมีคะแนนร้อยละ 68.01 – 84.00 ซึ่งหมายถึง เป้าหมายของนโยบายและเครื่องมือที่ใช้ยังคงเหมือนเดิม แต่มีการปรับปรุงเล็กน้อย

ตารางที่ 16 ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านกระบวนการ (Processes)

ผู้ประเมิน	ระดับความสำเร็จ				
	มีความล้มเหลว ด้านกระบวนการ (20.01 – 36.00)	มีความสำเร็จ แบบหมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน (36.01 – 52.00)	มีความสำเร็จ แต่มีความขัดแย้ง อยู่บ้าง (52.01– 68.00)	มีความสำเร็จ ในระดับยอดเยี่ยม ได้ (68.01 – 84.00)	มีความสำเร็จ ด้านกระบวนการ (84.01 – 100.00)
หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน				80.00	
ประชาชน				77.80	

หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่าการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีความสำเร็จด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.00 ประชาชนเห็นว่ามีความสำเร็จด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.80

ส่วนประเด็นที่ควรปรับปรุงได้แก่ การที่ส่วนราชการร่วมกันทำโครงการย่อย ๆ ภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นการบูรณาการการทำงานในภาพของโครงการย่อย และส่วนราชการที่ลงพื้นที่มุ่งผลงานหรือตัวชี้วัดของตัวเองมากกว่ายึดประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง นอกจากนี้ควรปรับปรุงเรื่อง การส่งการจากฝ่ายนโยบายไปสู่ฝ่ายปฏิบัติอย่างเร่งด่วน โดยไม่ได้วางแผนการปฏิบัติในระยะยาว และการสื่อสารระหว่างส่วนกลางและผู้ปฏิบัติยังมีปัญหา กล่าวคือ หนังสือสั่งการจากส่วนกลางล่าช้ากว่าการให้ข้อมูลทางสื่อต่าง ๆ ทำให้ประชาชน

สงสัยและซักถามกับทีมตำบล/ชุมชน ซึ่งทีมตำบล/ชุมชนไม่สามารถให้คำตอบได้อย่างชัดเจน ส่วนกลางควรทำความเข้าใจกับคณะทำงานก่อนที่จะประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน

นอกจากนี้ไม่ควรจัดเวทีประชาคมบ่อยเกินไป เพราะที่ผ่านมา มีการจัดเวทีประชาคมทั้งหมด 4 ครั้ง ภายในระยะเวลา 5 เดือน (ระหว่างกุมภาพันธ์ - มิถุนายน 2561) ซึ่งประชาชนให้ความสนใจเข้าร่วมเวทีประชาคมลดลงเรื่อย ๆ รวมถึงควรส่งเสริมทักษะการเป็นวิทยากรและให้ความรู้ (เนื้อหา) ที่ทีมตำบล/ชุมชนต้องไปถ่ายทอดให้แก่ประชาชน และการจัดเวทีประชาคมควรยืดหยุ่นตามความพร้อมของประชาชน เช่น หลีกเลี่ยงการจัดในช่วงเวลาการทำงานภาคเกษตร โดยเฉพาะช่วงการเพาะปลูกและเกี่ยวข้าว ในภาคใต้และภาคใต้ชายแดน ควรหลีกเลี่ยงการจัดกิจกรรมในช่วงชาวมุสลิมถือศีลอด และควรจัดในตอนบ่าย เพราะประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางจะออกไปกรีดยางตั้งแต่เช้ามีด แล้วจะพักผ่อนในตอนเช้า ช่วงบ่ายจึงสะดวกที่จะเข้าร่วมเวทีประชาคม

รวมถึงควรปรับปรุงระเบียบและเงื่อนไขของการเบิกจ่ายงบประมาณ เช่น ในเวทีประชาคมต้องการก่อสร้างถนน แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากติดเงื่อนไขของโครงการที่มีระเบียบไม่ให้นำเงินไปก่อสร้าง แต่ให้ปรับปรุงและซ่อมแซมแทน หรือโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ที่มีเงื่อนไขการใช้วัสดุไม้ขดลวด และห้ามใช้ปูนในการดำเนินงาน รวมทั้งการเบิกจ่ายงบประมาณ ประชาชนต้องเขียนรายงานและเตรียมเอกสารในการเบิกจ่ายต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องยากสำหรับประชาชน

11.2 การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs)

การประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) พบว่า โครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีความสำเร็จในระดับ “แผนงาน/โครงการสำเร็จแต่ปรับปรุงเล็กน้อย” โดยมีคะแนนร้อยละ 68.01 – 84.00 ซึ่งหมายถึง วัตถุประสงค์ในการดำเนินการในภาพรวมประสบความสำเร็จ แต่มีการปรับปรุง หรือดำเนินการแตกต่างกันเล็กน้อย

ตารางที่ 17 ผลการประเมินความสำเร็จของนโยบายมิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs)

ผู้ประเมิน	ระดับความสำเร็จ				
	มีความล้มเหลว ด้านแผนงาน/ โครงการ (20.01 – 36.00)	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่หมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน (36.01 – 52.00)	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่มี ความขัดแย้งอยู่บ้าง (52.01– 68.00)	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่ปรับปรุง เล็กน้อย (68.01 – 84.00)	มีความสำเร็จ ด้านแผนงาน/ โครงการ (84.01 – 100.00)
หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน				77.60	
ประชาชน				76.60	

การประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่า การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีความสำเร็จด้านแผนงาน/โครงการ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.60 ส่วนประชาชนเห็นว่า มีความสำเร็จด้านแผนงาน/โครงการ ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.60 หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนเห็นว่า ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ 10 เรื่อง ในการดำเนินชีวิตและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ค่าเฉลี่ยร้อยละ 74.60

ประชาชนเห็นว่า ความรู้และข้อมูลข่าวสาร 10 เรื่อง ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีส่วนช่วยให้เข้าใจ และเห็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของชุมชนในระดับมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.80

โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับรู้ข้อมูล ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และทำให้ได้ร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนของตนเอง นอกจากนี้ยังทำให้ชาวบ้าน ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน และทีมตำบล/ชุมชนได้เรียนรู้กระบวนการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน ชาวบ้าน ข้าราชการ และหน่วยงานภาครัฐมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น ในขณะที่ข้าราชการได้รู้ปัญหาของชุมชน แล้วสื่อสารและแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น การดำเนินงานโครงการฯ ยังทำให้ได้เห็นศักยภาพของปราชญ์ชาวบ้าน โดยเฉพาะในเรื่องความรู้และประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาและการถ่ายทอดความรู้ให้กันและกัน ผลของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ทั้งจากทางตรงและทางอ้อมทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การมีน้ำประปาสะอาดใช้ การมีถนนที่สะดวกและปลอดภัย การสร้างลานกีฬาทำให้ประชาชนตื่นตัวในการออกกำลังกาย เป็นต้น

นอกจากนี้ ผลการประเมินตามตารางที่ 14 (น.31) พบว่า การดำเนินงานของหมู่บ้าน/ชุมชนตามโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำให้กับประชาชน ค่าเฉลี่ยร้อยละ 75.80

11.3 การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีอยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ตารางที่ 18 ความคิดเห็นของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชนต่อการมีอยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ผู้ตอบแบบสอบถาม	ควรมี		ไม่ควรมี	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน (เฉพาะคนที่ตอบ n=6,133)	5,456	88.96	677	11.04
ประชาชน (เฉพาะคนที่ตอบ n=19,419)	18,318	94.33	1,101	5.67

ในภาพรวมของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน ร้อยละ 88.96 และประชาชนที่เคยเข้าร่วมเวทีประชาคม ร้อยละ 94.33 เห็นว่าควรดำเนินการโครงการไทยนิยม ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยคุณภาพพบว่า หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน เห็นว่าโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเพราะเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสะท้อนปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ในการแก้ปัญหาในชุมชนด้วยตนเอง ผ่านการระดมปัญหาภายในหมู่บ้าน/ชุมชน และลงมติเพื่อคัดเลือกปัญหาที่จะแก้ไขตามกรอบของงบประมาณและเวลา ซึ่งรูปแบบการทำงานของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนระบุปัญหาของชุมชน และสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาได้เอง ทั้งผ่านการใช้งบประมาณและไม่ใช้งบประมาณ จึงอยากให้มีการต่อเนื่องต่อไป แต่ควรมีการพัฒนาหรือแก้ไขการดำเนินการให้ดีขึ้น

โดยความคิดเห็นข้างต้นสอดคล้องกับคณะอนุกรรมการจัดโครงการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในภาพรวมโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่สมควรได้รับการสานต่ออย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นโครงการที่มาจากประชาชนและตรงกับความต้องการของประชาชน รวมทั้งได้รับการตอบรับจากประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการได้ทุกขั้นตอน อีกทั้งส่วนราชการในพื้นที่ ทั้งราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน ยังเป็นโครงการที่สร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เป็นกระบวนการฝึกฝนให้ประชาชนคิด รู้จักวางแผน และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ (สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2561)

ทั้งนี้หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชน ระบุถึงเหตุผลที่ควรมีและไม่ควรมีการดำเนินการโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 เหตุผลของหัวหน้าทีมตำบล/ชุมชนและประชาชนต่อการมีอยู่ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

ความคิดเห็น	เหตุผลต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน	
	เหตุผลที่ควรมี	เหตุผลที่ไม่ควรมี
หัวหน้าทีมตำบล/ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นโครงการที่เปิดรับฟังปัญหาทำให้ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน 2. เป็นโครงการที่ช่วยแก้ไขปัญหาชุมชนได้ตรงจุด ตรงกับความต้องการของประชาชนแต่ละพื้นที่ 3. เป็นโครงการเพื่อประชาชน หรือประชาชนได้ประโยชน์ 4. ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น 5. เป็นโครงการที่ช่วยพัฒนาชุมชน ช่วยพัฒนาหมู่บ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ้นเปลืองงบประมาณ/ควรใช้งบประมาณไปทำโครงการอื่นที่เร่งด่วนกว่า 2. เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ทำอยู่แล้ว/เป็นการใช้งบประมาณซ้ำซ้อน 3. ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน/ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน 4. การจัดประชุม การจัดเวทีประชาคมที่บ่อยไป ทำให้คนเบื่อหน่าย ไม่มีเวลาไปประชุม 5. มีเวลาเตรียมความพร้อมน้อย เร่งด่วนเกินไป ไม่มีความชัดเจน
ประชาชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นโครงการที่ช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน 2. เป็นโครงการที่ดี/มีประโยชน์ 3. เป็นโครงการเพื่อประชาชนได้ประโยชน์ 4. เป็นโครงการต่อยอด ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และควรทำต่อไป เพื่อความยั่งยืน 5. เป็นโครงการที่หมู่บ้าน/ชุมชนได้ประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สิ้นเปลืองงบประมาณ/ควรใช้งบประมาณไปทำโครงการอื่นที่เร่งด่วนกว่า 2. สิ้นเปลืองเวลา/ทรัพยากรบุคคล 3. เกิดประโยชน์น้อย/ชุมชนได้ประโยชน์น้อย ไม่คุ้มค่ากับงบประมาณที่เสียไป 4. ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน/ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน 5. เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ทำอยู่แล้ว/เป็นการใช้งบประมาณซ้ำซ้อน

จากตารางที่ 19 เหตุผลที่ควรดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้บอกปัญหา และความต้องการของตนเอง
2. เป็นโครงการที่ประชาชนได้แก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เกิดโครงการที่ตรงกับความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน หรือเป็นโครงการ “โดยประชาชน เพื่อประชาชน”
3. เป็นโครงการที่กระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก และทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
4. เป็นโครงการที่ประชาชนได้รับประโยชน์

ส่วนเหตุผลที่ไม่ควรดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

1. เป็นการทำงาน และใช้งบประมาณซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่นที่ทำอยู่แล้ว
2. ระยะเวลากระชั้นชิด ทำให้ต้องจัดเวทีประชาคมถี่ (เพื่อให้ทันเวลา แต่ประชาชนเห็นว่าจัดเวทีประชาคมบ่อยเกินไป) รวมถึงคณะทำงานมีเวลาเตรียมงานน้อย ประชาชนมีเวลาทำโครงการน้อย
3. เป็นโครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการ/ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน และหมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับประโยชน์น้อย

12. ผลการถอดบทเรียนและแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมตำบล/ชุมชน เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานและขยายผลต่อไป

คณะผู้ประเมินได้คัดเลือกแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมตำบล/ชุมชน โดยพิจารณาจาก 2 ประเด็นหลักคือ เรื่องความเข้มแข็งของทีมและผลงานของทีม ซึ่งมีทีมตำบล/ชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกของแต่ละภาค ดังนี้

ภาคเหนือ : ทีมตำบลบ้านกว้าง (อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก) มีความโดดเด่นเรื่องความทุ่มเทและมียุทธศาสตร์ในการทำงาน โดยเฉพาะนายมานอ ช่างพินิจ ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านหัวแท มีความตั้งใจในการทำงานว่า “อยากเปลี่ยนภาพชุมชน เพื่อสร้างหมู่บ้านเข้มแข็ง และปลอดภัยจากอบายมุขให้ได้” ผลงานที่สำคัญของทีมตำบล คือ การมีบุคคลต้นแบบของการเลิกเหล้าและบุหรี การเป็นหมู่บ้านปลอดเหล้า และบุหรี โดยในงานเลี้ยงหรืองานของหมู่บ้านจะไม่มีเหล้าและบุหรี

สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ที่เป็นตัวอย่างคือ โครงการปรับปรุงศูนย์จำหน่ายผ้าทอกะเหรี่ยง บ้านห้วยหละ ตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน เป็นการปรับปรุงศาลาขนาดกว้าง 5.00 เมตร ยาว 19.00 เมตร เพื่อจัดทำให้เป็นศูนย์จำหน่ายผ้าทอของหมู่บ้าน และจัดหาอุปกรณ์ประกอบ ได้แก่ จักรเย็บผ้า 2 คัน หุ่นสำหรับโชว์ 4 ตัว ทำให้ประชาชนมีอาชีพเสริมจากการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพทอผ้า

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ทีมเทศบาลนครอุดรธานี (อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี) มีความโดดเด่นเรื่องการบริหารเวลาการทำงานที่ประชาคมมาเป็นเวลาเย็นหลังเลิกงาน (ช่วงหัวค่ำ) และการทำงานร่วมกับเทศบาลนครอุดรธานีด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เช่น โครงการ

เรือปั่นเปิด ทีมชุมชนร่วมกับเจ้าหน้าที่เทศบาลนครอุดรธานีเปิดเวทีประชาคม (นอกเหนือจาก 4 เวทีของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่อยู่รอบบึงหนองประจักษ์ก่อนที่จะดำเนินการโครงการฯ นอกจากนี้ ยังเป็นพี่เลี้ยงให้กับแกนนำประชาชนในการดำเนินกิจกรรม/โครงการ และเชื่อมต่อประสานงานระหว่างภาครัฐและประชาชนด้วย

ภาคกลาง : ทีมตำบลบางช้าง (อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม) มีความโดดเด่นเรื่องการสื่อสารกับประชาชนอย่างใกล้ชิดและการทำงานร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบล เช่น บ้านบางม่วง ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทำโครงการติดตั้งไฟส่องสว่างสาธารณะ โดยวิศวกรจากองค์การบริหารส่วนตำบลได้ช่วยเขียนแบบร่าง พร4 และ พร5 และหลังทำโครงการได้ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้รับช่วงดูแลต่อ

สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ที่เป็นตัวอย่างคือ

1. โครงการส่งเสริมอาชีพเย็บผ้า บ้านท่าเตื่อ ตำบลหินซ้อน อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี โดยบ้านท่าเตื่อ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าเป็นอาชีพเสริมในบางครัวเรือน และไม่มีมารวมกลุ่มกันอย่างจริงจัง แม้จะมีการประชาคมหมู่บ้านมาแล้วในปี 2552 เมื่อมีโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท จึงเป็นโอกาสที่ประชาชนได้รวมกลุ่มให้เหนียวแน่นมากขึ้น การดำเนินการเริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพเย็บผ้าซึ่งมีสมาชิก 25 ครัวเรือน แล้วจัดอบรมให้แก่สมาชิก โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และกรมการพัฒนาชุมชน รวมถึงจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น จักรอุตสาหกรรม จำนวน 8 หลัง จักรโพงเก็บริม จำนวน 1 หลัง เตารีด โต๊ะตัดผ้า กรรไกร ผ้า เป็นต้น นอกจากนี้มีการหาตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ เช่น จำหน่ายให้แก่ส่วนราชการ สถานประกอบการในพื้นที่และใกล้เคียง และวางจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าของอำเภอแก่งคอย และจังหวัดสระบุรี ผลิตภัณฑ์ที่สำคัญของกลุ่มคือ ผ้าทำความสะอาดอเนกประสงค์ (ผ้าวน) กระเป๋าผ้า เสื้อผ้า และชุดเครื่องนอน ทำให้กลุ่มมีรายได้ต่อเดือนประมาณ 50,000 - 125,000 บาท หรือครัวเรือนละประมาณ 2,500 - 5,000 บาท

2. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บ้านหนองโหลง ตำบลบ้านจ่า อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี โดยบ้านหนองโหลงมีหนองน้ำขนาดใหญ่ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกและเชื่อมต่อกับหลายจังหวัด ในเวทีประชาคมประชาชนเห็นว่ามีความพร้อมและควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ โดยนำมาต่อยอดจากการที่ได้รับเลือกเป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การดำเนินการได้ก่อสร้างสะพานไม้ แพนไม้ จัดหาจักรยานปั่นน้ำพร้อมเสื้อชูชีพ ติดตั้งโคมไฟรอบสถานที่ (การติดตั้งโคมไฟได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) ปลูกข้าวและปล่อยพันธุ์ปลากินพืชในนา ติดตั้งป้ายบอกทางและป้ายอื่น ๆ (การติดตั้งป้ายได้รับการสนับสนุนโดย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาสิงห์บุรี และสาขาบางระจัน) ประชาสัมพันธ์ผ่าน facebook “บ้านหนองโหลงต้องเที่ยว” และจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมโดยเยาวชน

ในพื้นที่ ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมวันละประมาณ 100 คน วันหยุดประมาณ 300 - 500 คน มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณเดือนละ 80,000 บาท ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 ครัวเรือน มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ของที่ระลึกจากเดิมวันละประมาณ 100 บาท เป็นวันละประมาณ 300 บาท เยาวชนจำนวน 30 คน ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยแสดงศิลปวัฒนธรรมในวันเสาร์และวันอาทิตย์ โดยมีรายได้ 250 บาท/วัน

ภาคตะวันออก : ทีมตำบลหนองคันทร้ง (อำเภอเมือง จังหวัดตราด) มีความโดดเด่นเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว “ท่องเที่ยวมหัศจรรย์ท่าระแนง” โดยทีมตำบลหนองคันทร้งมีความโดดเด่นในเรื่องแรงจูงใจที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดีที่สุดจังหวัด รวมถึงการหาความรู้และพัฒนาตนเองเสมอ เช่น พัฒนาจากแพท่องเที่ยวเป็นโบกคันทร้ง ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับตำบล และพัฒนาผลิตภัณฑ์เพิ่มเติม เช่น หมวกสปู ครีมหาใบหน้าและลำตัว เป็นต้น

สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ที่เป็นตัวอย่างคือ

1. โครงการซ่อมแซมศาลาอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน และพัฒนาประปาหมู่บ้าน บ้านคลองปลู้ง ตำบลเขาชก อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี เป็นการปรับปรุงพื้นที่และต่อเติมอาคารอเนกประสงค์ประจำหมู่บ้าน ทำพื้นปูนภายในอาคาร และทำกันสาด เพราะอาคารหลังเดิมอยู่ในสภาพที่ไม่พร้อมใช้งาน อาคารนี้ถูกใช้เป็นสถานที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้าน เช่น การให้ความรู้ของหน่วยงานสาธารณสุข การเลือกตั้ง และใช้เป็นสถานที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้านและราษฎรในหมู่บ้านเป็นประจำทุกเดือน ผลลัพธ์ของการซ่อมแซมศาลาอเนกประสงค์ที่สำคัญประการหนึ่ง คือทำให้มีพื้นที่จัดกิจกรรมของภาครัฐและเอกชนมากขึ้น

2. โครงการส่งเสริมอาชีพ (เกษตรอินทรีย์ครบวงจร) บ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง โครงการนี้ต่อยอดจากการได้รับเลือกเป็นชุมชนต้นแบบด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ โดยในเวทีประชาคมประชาชนเสนอให้จัดตั้งกลุ่มเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ เป็ด หมู กบ และปลา รวมถึงเพาะเห็ด ทำน้ำหมักอินทรีย์ และทำบ่อขยะ เพื่อเพิ่มแหล่งอาหารและเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก

ภาคใต้ : ทีมตำบลท้องลำเจียก (อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช) มีความโดดเด่นเรื่องการทำงานอย่างใกล้ชิดกับทีมอำเภอ โดยตั้งแต่ร่วมโครงการได้รับเชิญจากทีมอำเภอให้เข้าร่วมฟังวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (VDO Conference) กับกระทรวงมหาดไทย สมาชิกทีมตำบลรู้สึกเป็นเจ้าของงานร่วมกัน และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน รวมถึงมีการหาความรู้ทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มเติม ตลอดจนการส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องลำเจียก

สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ที่เป็นตัวอย่างคือ โครงการส่งเสริมการค้าแยกขยะของหมู่บ้าน บ้านโคกกฐิน ตำบลที่วัง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการนี้เกิดจากโรงงานในเครือปูนซีเมนต์ไทยซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่รับซื้อขยะที่ผ่านการคัดแยกแล้ว ในเวทีประชาคมเห็นว่า เป็นช่องทางหารายได้เสริมให้ชาวบ้านและลดปัญหาการจัดเก็บขยะ ดังนั้นจึงรวมกลุ่มเพื่อจัดทำโครงการนี้ ระยะเวลาแรกมีสมาชิก 31 ครัวเรือน (ปัจจุบัน

มีสมาชิก 83 ครัวเรือน หรือทุกครัวเรือนของบ้านโคกกกฐินเป็นสมาชิกของโครงการนี้) โครงการประกอบด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกและบริหารจัดการขยะในครัวเรือน รวมถึงจัดหาภาชนะคัดแยกขยะติดตั้ง หน้าบ้านของครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการซึ่งโรงงานจะเข้ามารับซื้อขยะเดือนละครั้ง ทำให้ครัวเรือนมีรายได้ จากการขายขยะ 400 - 500 บาท/เดือน หมู่บ้านมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น รวมถึงทำให้ ประชาชนมีจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม

ภาคใต้ชายแดน : ทีมตำบลบางขุนทอง (อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส) มีความโดดเด่นเรื่องการทำงาน ร่วมกับชาวบ้าน เช่น การทำเวทีประชาคมได้หยิบยกประเด็นเรื่อง โภที่ชาวบ้านเลี้ยงตายหมด จึงทำโครงการ สร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ ด้วยการยกพื้นสูงเพื่อป้องกันสุนัข และแบ่งหน้าที่กันทำงานคือ ชาวบ้านลงแรงก่อสร้าง โรงเรือน ทีมตำบลให้คำแนะนำและจัดการเอกสารเบิกจ่ายงบประมาณ โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ประสานงาน ระหว่างชาวบ้านกับทีมตำบล การทำงานของทีมตำบลมีลักษณะเป็นแบบครอบครัวหรือความเป็นที่เพื่อน้อง (Kinship) ทำให้การประสานงานหรือการดำเนินงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สำหรับโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ที่เป็นตัวอย่างคือ โครงการที่อยู่ในตำบลบางขุนทอง อำเภอตากใบ จังหวัด นราธิวาส เช่นเดียวกันคือ การส่งเสริมอาชีพเลี้ยงพันธุ์ไก่ไข่ โดยดำเนินการก่อสร้างโรงเรือน จัดหาไก่พันธุ์ไข่ พร้อม อาหารไก่ไข่ สมาชิกประมาณ 60 ครัวเรือน ผลักดันรับผิดชอบทำความสะอาดโรงเรือน ให้อาหาร และเก็บไข่เพื่อ จำหน่าย ซึ่งรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายแล้ว นำมาเป็นเงินทุนหมุนเวียน และเป็นเงินกองกลางเพื่อปันผลให้แก่สมาชิก

จากการถอดบทเรียนและแบบอย่างในการปฏิบัติที่ดี (Good/Best Practices) ของทีมตำบล/ชุมชน สามารถสรุปองค์ประกอบที่สำคัญของทีมตำบล/ชุมชน เป็นตัวแบบก้นหอยเพื่อพัฒนาทีมขับเคลื่อนระดับ ตำบล/ชุมชน ดังนี้

ภาพที่ 4 ตัวแบบก้นหอยเพื่อพัฒนาทีมขับเคลื่อนฯ ระดับตำบล/ชุมชน

1. ผู้นำ (Leader) ของทีมตำบล/ชุมชน ประกอบด้วย

1.1 มีทัศนคติที่ดีและเห็นประโยชน์ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เช่น ทีมตำบลต้องลำเจียก เห็นว่า โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่ดี มีประโยชน์ รวมถึงเป็นมิติใหม่ของภาครัฐ ที่ประชาชนได้ให้ข้อมูลปัญหาและความต้องการของตนเอง แล้วออกแบบการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนได้ด้วยตนเอง สมาชิกของทีมตำบลต้องลำเจียกยังเห็นว่า ต้องเข้าร่วมเวทีประชาคมให้ได้มากที่สุด เพราะนอกจากหน้าที่แล้ว ยังเป็นเรื่องความผูกพันทางจิตใจที่ต้องการให้ความต้องการของชาวบ้านเป็นจริง เพราะทุกครั้งที่ทำเวทีประชาคมชาวบ้านจะมาก่อนเวลา ถ้าสมาชิกทีมตำบลคนไหนไม่มา ชาวบ้านก็จะถามถึง

1.2 มีทัศนคติยึดมั่นในประโยชน์ของประชาชน และชุมชนเป็นที่ตั้ง หรือการมองว่า ประชาชนคือลูกค้าที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.3 มีอัธยาศัยที่ดี เป็นที่เคารพ นับถือ สามารถทำงานร่วมกับทีมอำเภอ และประชาชนได้

1.4 มีความรู้เบื้องต้นของหมู่บ้าน/ชุมชนที่รับผิดชอบ หรือควรพัฒนาฐานข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

1.5 มีความรับผิดชอบต่อการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยมองว่าเป็นงานในหน้าที่ ไม่ใช่งานเสริม เพราะได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ

1.6 มีความรู้ในโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยเฉพาะกรอบการดำเนินงานและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7 การมีทักษะกระบวนการ (Facilitator) เพื่อกระตุ้นการแสดงความคิดเห็นของประชาชน และการกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

1.8 มีความคิดสร้างสรรค์ และมีทักษะการคิดวิเคราะห์

1.9 มีทักษะของการสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ให้กับสมาชิกในทีมและประชาชน

1.10 บริหารจัดการภายใน โดยมีการแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน

1.11 เป็นพี่เลี้ยงให้แก่ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน หรือผู้นำกลุ่มของชาวบ้าน

1.12 สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีระหว่างสมาชิกในทีมท่านอื่นโดยการสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ

2. สมาชิกทีมตำบล/ชุมชน (Member) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมกับโครงการ สมาชิกภายในทีมมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีการสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ

2.1 ทีมตำบล/ชุมชน มีสมาชิกที่มาจากหลายภาคส่วน เช่น ปลัดอำเภอประจำตำบล พัฒนาการอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จิตอาสา ประชาชนชาวบ้าน ครู กศน. เกษตรอำเภอ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ ส่งผลให้เกิดการบูรณาการในหลายมิติ

2.2 ทีมตำบล/ชุมชน มีหน้าที่ ดังนี้

2.2.1 ถ่ายทอดหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง

2.2.2 กระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.2.3 ประสานงานและให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

3. การวางแผนการทำงาน (Planning) โดยเป็นการทำงานร่วมกับทีมอำเภอ และประชาชน ในอนาคตการทำงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรบรรจุให้อยู่ในแผนงานประจำของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ รวมถึงวางแผนระยะสั้น และระยะยาวให้สอดคล้องกับแผนงานพัฒนาชุมชนและปีงบประมาณ ดังนั้นการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางพระราชรัฐของทีมตำบล/ชุมชน ในระดับอำเภอ หัวหน้าทีมอำเภอ เชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทีมตำบล/ชุมชน และผู้นำชาวบ้านมาทำแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้แผนการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างแท้จริง

4. กระบวนการทำงาน (Process) มุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างเครือข่ายในการทำงานให้เกิดการบูรณาการ โดยทีมตำบล/ชุมชน ต้องมีเครือข่ายที่ดีกับส่วนงานอื่น ๆ ได้แก่

4.1 ทีมขับเคลื่อนระดับจังหวัด และอำเภอ เพื่อเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ ไปสู่ประชาชน

4.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อวางแผนการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนร่วมกัน รวมถึงระดมทรัพยากรเพื่อขับเคลื่อนโครงการฯ

4.3 ผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน เพื่อประสานงานในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการเชิญชาวบ้านร่วมงานการจัดเตรียมอุปกรณ์ สถานที่ในการจัดกิจกรรม ฯลฯ

5. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Ownership) ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักที่ทำให้โครงการประสบผลสำเร็จ โดยทีมตำบล/ชุมชนมุ่งเน้นการกระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดความรักและความหวงแหนพร้อมที่จะปกป้องดูแล ร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมคุณภาพชีวิตชาวบ้านในหมู่บ้าน/ชุมชนให้ดีขึ้น อีกทั้งชาวบ้านยังช่วยกันดูแล บำรุงรักษาสิ่งที่สร้างขึ้นไม่ให้เกิดความเสียหาย จะนำมาซึ่งการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเกิดความยั่งยืนขึ้นภายในชุมชน

13. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

จากการประเมินผลการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน พบว่า ทุกภาคส่วนต่างเห็นว่าโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งควรดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการดำเนินโครงการควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอีกหลายด้าน ดังนั้นจึงจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังนี้

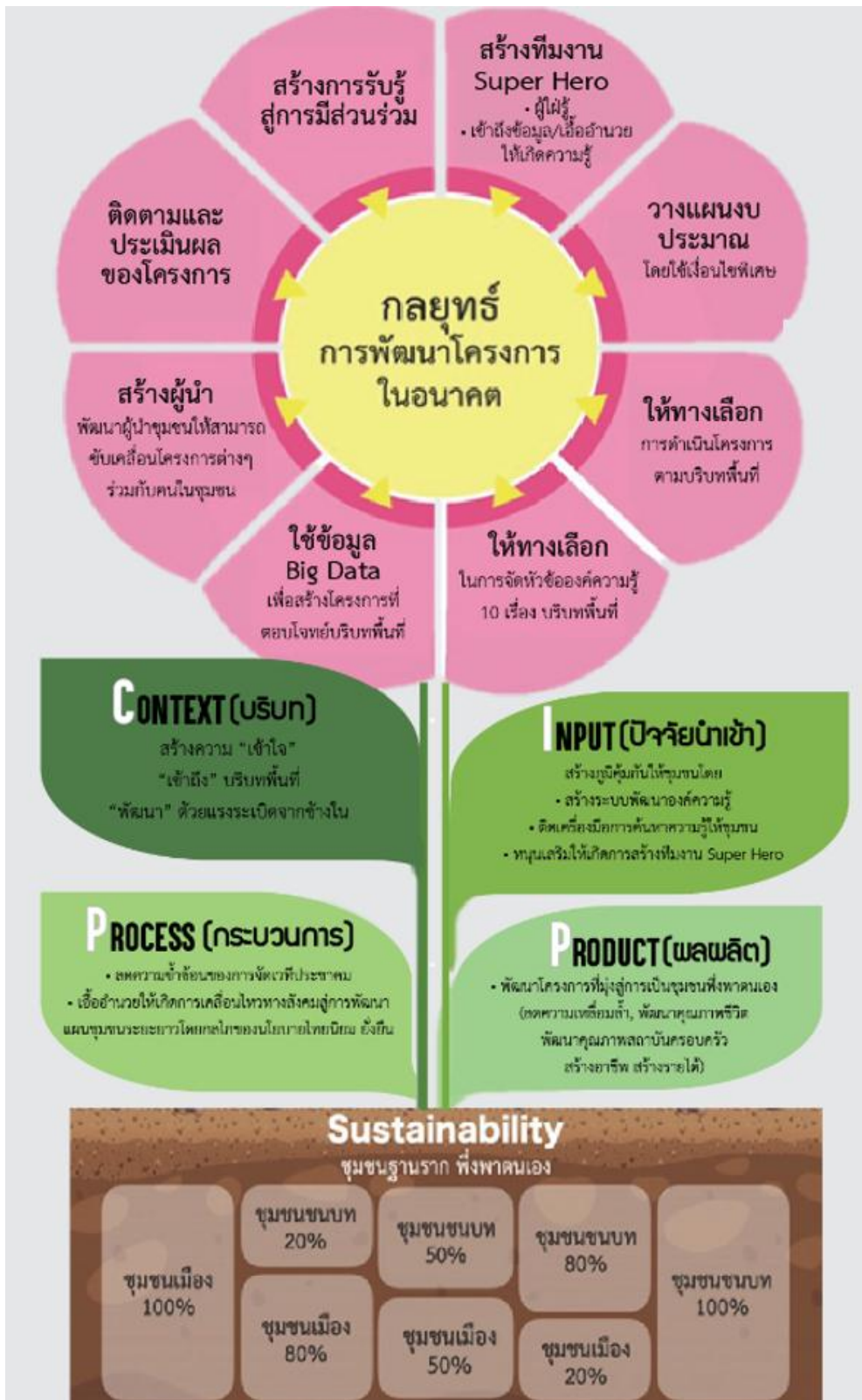
13.1 ฐานคิดของการพัฒนาภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน

โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวคิดการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากที่มีความแปลกใหม่ โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการกำหนดแนวทาง/มาตรการการพัฒนาจากบนลงล่าง (Top-down) ให้เข้ากับการคิดริเริ่มของประชาชน (Bottom-up) อีกทั้งเป็นแนวคิดโครงการที่กระตุ้นให้ประชาชนสำรวจตนเองถึงปัญหาและความต้องการพัฒนาท่ามกลางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการดำเนินการจึงต้องยืดหยุ่นเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทุกหมู่บ้าน/ชุมชน (No One Size Fits All)

โครงการไทยนิยม ยั่งยืน สนับสนุนให้ชุมชนฐานรากพัฒนาตนเองด้วยการระเบิดจากภายใน ด้วยการให้ความรู้ตามกรอบหลักในการดำเนินการเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศไทยสู่ความยั่งยืน 10 เรื่อง ซึ่งเป็นประเด็นการพัฒนาชุมชนฐานรากที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน อีกทั้งช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ชุมชนในการรับมือกับสิ่งท้าทายในอนาคต นอกจากนี้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ยังเชื่อมโยงหรือบูรณาการภารกิจและทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนฐานรากพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ตลอดจนสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) คือมุ่งเน้นให้ภาครัฐตอบสนองความต้องการของประชาชน ด้วยการมุ่งให้ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ ด้วยการให้ประชาชนเสนอความต้องการและทำโครงการเร่งด่วนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยมีภาครัฐให้การสนับสนุนและมีคณะกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นที่ปรึกษา

ด้วยแนวความคิด (Conceptual Design) ของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังกล่าว ทำให้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินงาน กระบวนการ และวิธีการดำเนินงาน สอดคล้องกับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ภาพที่ 5 ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็มโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

13.2 ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เติบโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เติบโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. **ดินสำหรับปลูกต้นไม้** ดินในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน การปลูกต้นไม้ในแต่ละพื้นที่จึงต้องวิเคราะห์ก่อนว่า ดินของตนเป็นอย่างไร ควรใส่ปุ๋ยหรือปรับปรุงดินอย่างไร รวมถึงเลือกดอกไม้ที่จะปลูกให้เหมาะสมกับดิน ดินสำหรับปลูกต้นไม้ในที่นี้หมายถึง “ความต้องการของประชาชน” ซึ่งการบริหารงานภาครัฐต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกัน นำไปสู่การออกแบบกระบวนการทำงานและการทำโครงการที่แตกต่างกัน ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความต้องการของประชาชนคือ บริบทที่พิกอาศัย เพราะประชาชนที่อยู่ในชุมชนชนบท และชุมชนเมืองจะมีความต้องการที่แตกต่างกัน

2. **ปุ๋ย น้ำ และการปรับสภาพดิน** นอกจากดินในการปลูกต้นไม้ที่แต่ละท้องถิ่นมีดินไม่เหมือนกันแล้ว การให้ปุ๋ย น้ำ และการปรับสภาพดินของแต่ละท้องถิ่นจึงต้องแตกต่างกันด้วย กล่าวคือ พืชต้องการธาตุอาหารหลัก (ซึ่งได้แก่ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม) เหมือนกัน แต่ปริมาณความต้องการจะแตกต่างกัน นอกจากนี้ ดินในแต่ละท้องถิ่นยังต้องการธาตุอาหาร และการปรับความเป็นกรดและด่างแตกต่างกัน

ทั้งนี้ธาตุอาหารหลักเหมือนกับนโยบายที่สั่งการจากรัฐบาลที่ให้ทุกพื้นที่ดำเนินการเหมือนกัน ส่วนธาตุอาหารเสริม การปรับสภาพดินและแนวทางการปฏิบัติต้องให้แต่ละท้องถิ่นปรับการดำเนินการให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง

3. **ใบไม้และดอกไม้** การจะทำให้ดอกไม้งอกงามต้องมีการดูแลดอกไม้ที่ดี แม้ว่าดอกไม้แต่ละชนิดจะมีวิธีการดูแลที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองแล้ว ในแต่ละท้องถิ่นการดูแลดอกไม้ยังแตกต่างกันไปด้วย

สำหรับตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เติบโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ใบไม้และดอกไม้ คือวิธีการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จ

กลยุทธ์การพัฒนาโครงการในอนาคต

ในส่วนของกลยุทธ์การจัดทำโครงการนั้น หน่วยงาน/ผู้จัดทำโครงการในภาพรวมควรมีการวางแผนการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ เพื่อให้นโยบายมีความชัดเจน รวมทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในการทำความเข้าใจและออกแบบการปฏิบัติงานที่มีความสอดคล้องกับบริบทของตนเองได้ ทั้งนี้เป้าหมายการกำหนดกลยุทธ์ของการจัดทำโครงการภายใต้โครงการไทยนิยม ยั่งยืน นั้น ควรมุ่งเน้น “การพัฒนาประชาชนให้มีความคิดที่จะเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข (Global Literacy) ด้วยการระเบิดจากภายใน รวมถึงการส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะด้านนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กำหนดโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ไว้ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้เกิดการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเป็นภารกิจหลักในการพัฒนาจังหวัดต่อไป

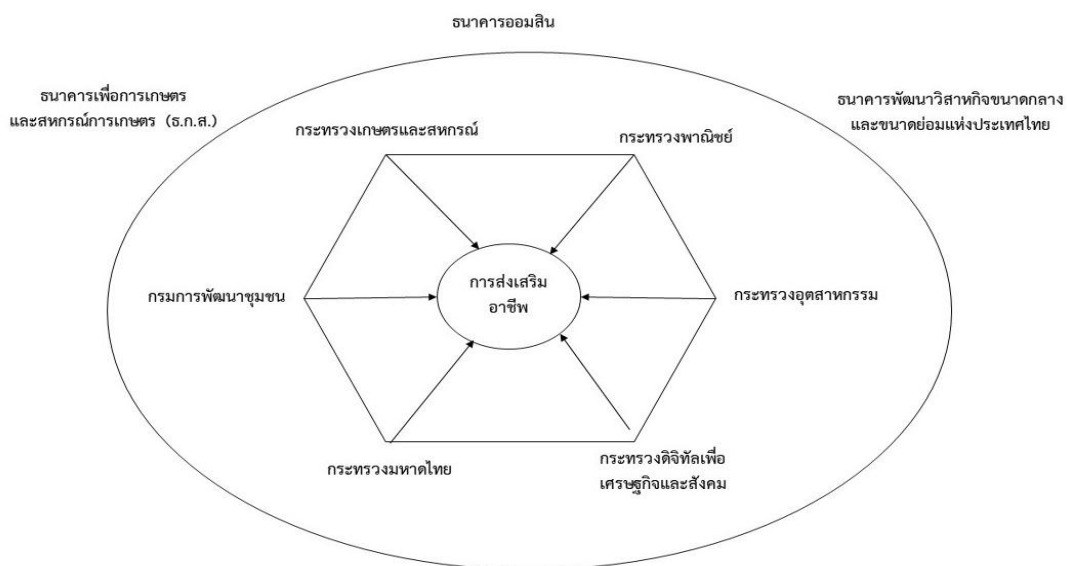
2. ผลักดันให้หน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน บรรลุภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในแผนการทำงานด้วย
3. ขยายเวลาการดำเนินงานเป็น 1 ปี โดยเริ่มการดำเนินงานพร้อมกับปีงบประมาณ และเป็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมขับเคลื่อนโครงการฯ
4. ผลักดันให้มีการดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน อย่างต่อเนื่อง
5. วัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ต้องการให้หมู่บ้าน/ชุมชนดำเนินงานโครงการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน และปรับกรอบการดำเนินโครงการให้เอื้อต่อการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาคุณภาพชีวิต และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
6. แนวทางและแผนการดำเนินโครงการควรมีความชัดเจนตั้งแต่ก่อนเริ่มโครงการ เพื่อให้ทีมงานเห็นภาพรวมของโครงการทั้งหมด รวมถึงออกแบบการทำงานที่สอดคล้องกับแต่ละท้องถิ่นได้
7. ลดขั้นตอนการทำงาน และการรายงาน โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงานมากกว่าเน้นกระบวนการดำเนินงาน

สร้างการรับรู้สู่การมีส่วนร่วม

การสร้างการรับรู้สู่การมีส่วนร่วม เป็นการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนทั่วประเทศเข้าใจเหตุผล และความจำเป็นของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน รวมถึงแนวทางการดำเนินงาน นอกจากนี้ควรสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับคณะทำงาน และการสื่อสารเนื้อหาหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

สร้างทีมงาน

การขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ต้องทำอย่างบูรณาการ ด้วยการให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการมากที่สุด รวมถึงการสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีม และการสร้างความเข้มแข็งของทีมตำบล/ชุมชน

ภาพที่ 6 พันธมิตรเพื่อการดำเนินงานการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

การเพิ่มพันธมิตรในการปฏิบัติงาน ควรมีการดำเนินการให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน ซึ่งการดำเนินงานควรมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย และกรมการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ภายใต้การสนับสนุนแหล่งเงินกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย

สร้างแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาว

การวางแผนการทำงาน (Planning) ทีมอำเภอควรเชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทีมตำบล/ชุมชน และผู้นำชาวบ้านมาทำแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้แผนการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างแท้จริง แผนงานการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรมีทั้งระยะสั้น และระยะยาว รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุแผนการทำงานของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ไว้ในแผนการปฏิบัติงานของตนเอง

ปรับแผนงบประมาณ

การปรับแผนงบประมาณ โดยระบบงบประมาณควรมีเงื่อนไขพิเศษในการพิจารณา/อนุมัติโครงการ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและรวดเร็วในการเบิกจ่ายงบประมาณ และเหมาะสมกับการจัดสรรงบประมาณไปสู่หมู่บ้าน/ชุมชน

ปรับระยะเวลาการดำเนินงานโครงการตามบริบทของพื้นที่

การจัดเวทีประชาคมควรยึดเป้าหมายเป็นสำคัญ คือ การทำเวทีประชาคมยึดการทบทวนแผนหมู่บ้าน/ชุมชน และคัดเลือกโครงการที่จะทำภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ส่วนการให้ความรู้หลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง ขึ้นอยู่กับความต้องการของท้องถิ่น และใช้สื่อสาธารณะในการถ่ายทอดความรู้ เช่น โทรทัศน์ เสียงตามสาย Line Infographic ฯลฯ

ปรับการจัดหัวข้อองค์ความรู้ 10 เรื่อง โดยอ้างอิงจากข้อมูล Big Data บริบทพื้นที่

การถ่ายทอดเนื้อหาหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง ควรมี 2 ลักษณะคือ ความรู้ที่เป็นแกนกลางของประเทศ และความรู้ที่พัฒนาขึ้นจากความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน ตลอดจนจัดทำแผนการดำเนินการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา ยังไม่มีการจัดทำข้อมูลเพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาของหมู่บ้าน/ชุมชนต่าง ๆ

สร้างผู้นำชุมชน

ในหมู่บ้าน/ชุมชนต่าง ๆ มีผู้นำหรือผู้ทำงานเพื่อหมู่บ้าน/ชุมชนน้อยลง นอกจากนี้คนรุ่นใหม่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ดังนั้นต้องพัฒนาผู้นำชุมชนและสาธารณชนให้มีส่วนร่วมกับโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มากขึ้น

ติดตามและประเมินผลโครงการ

การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ทั้งนี้หน่วยงาน/ผู้จัดทำโครงการในภาพรวมควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการทุกระยะหรือรายไตรมาส เพื่อติดตาม ตรวจสอบและกระตุ้นการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการที่บูรณาการการทำงานที่มาจากภาคส่วนต่าง ๆ ดังนั้นการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานและโครงการ จึงควรเน้นที่ผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการทำงาน

สร้างความ “เข้าใจ เข้าถึง” บริบทพื้นที่ด้วยการระเบิดจากข้างใน

กระบวนการพัฒนาชุมชน เน้นให้ความรู้และกระตุ้นประชาชนให้คิดและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งทีมตำบล/ชุมชนต้องมีทักษะการเป็นกระบวนการ (Facilitator)

สร้างศูนย์เรียนรู้และจัดการความรู้

การจัดการความรู้และการสร้างศูนย์เรียนรู้ เกิดจากแนวคิดที่ว่า โครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นโครงการใหม่ คณะทำงานฯ และผู้นำชุมชน ต่างมีความเข้าใจและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน การมีกรณีศึกษาที่ดี และมีศูนย์เรียนรู้จะทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

13.3 แนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

เพื่อเป็นการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน คณะผู้ประเมินได้เสนอแนวทางการยกระดับข้างต้น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

แนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

	INFORM เพื่อทราบ	INVOLVE เข้าร่วม	CONSULT ปรึกษา	COLLABORATE ร่วมมือ	EMPOWER สร้างพลัง
PUBLIC PARTICIPATION GOAL เป้าหมายการมีส่วนร่วม	สื่อสารและประชาสัมพันธ์วัตถุประสงค์และความสำคัญของโครงการผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้การเข้าถึงประชาชนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	<ul style="list-style-type: none"> ระบุตัวแทนชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในทีมขับเคลื่อน กำหนดสัดส่วนเป็นระบบร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมในแต่ละหมู่บ้าน โดยพิจารณา กำหนดช่วงตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> จัดเวทีที่ 1 เพื่อรับข้อมูลจากชาวบ้านที่สะท้อนถึงปัญหา/ความต้องการประกอบกับข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ จัดทำหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม 	ดำเนินงานตามศักยภาพของผู้เข้าร่วมทำโครงการ/กิจกรรม และหาผู้รับผิดชอบหลัก/ร่วม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักการ 8-Step Process (Kotter)	<ul style="list-style-type: none"> มีแผนการดำเนินงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ สร้างความรู้สึกการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของของชาวบ้าน ในชุมชน เพื่อมุ่งสู่การพึ่งพาตนเองผ่านการเดินตามแผนชุมชน หลังผ่านกระบวนการร่วมคิด ปรึกษา ร่วมมือจาก กลไกการขับเคลื่อนนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน มาแล้ว
EXAMPLE TOOLS ตัวอย่างเครื่องมือ	<ul style="list-style-type: none"> Social Media (Instagram, Facebook, Line, Youtube) Fact sheet โทรทัศน์ วิทยุ Infographic ป้ายโฆษณา เพลง 	<ul style="list-style-type: none"> ประชาพิจารณ์ ประชาคมหมู่บ้าน Baseline data ในส่วนจังหวัด อำเภอ และตำบล Sociogram (social network analysis) 	<ul style="list-style-type: none"> คู่มือและปรึกษา ประชุมกลุ่ม สำรวจ วิเคราะห์ฐานข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> One-page report Logical Framework Project Management 	<ul style="list-style-type: none"> คัดเลือกสมาชิกทีมที่มีศักยภาพที่แตกต่างกัน เข้าถึงกลุ่มคนที่หลากหลาย ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน ลดความขัดแย้งในชุมชน เตรียมแนวทางสานต่อแผนพัฒนาชุมชนในปีต่อไป

ภาพที่ 7 แนวทางการยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

1. เพื่อทราบ (Inform) สื่อสารและประชาสัมพันธ์ เพื่อแจ้งให้ประชาชนทราบถึงข้อมูลโครงการผ่านช่องทางที่หลากหลาย
2. เข้าร่วม (Involve) ระบุตัวแทนชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในทีมตำบล/ชุมชน และกำหนดสัดส่วนตัวแทนชาวบ้านเป็นระบบร้อยละของจำนวนผู้เข้าร่วมในแต่ละหมู่บ้าน ตามความเหมาะสมในแต่ละบริบทชุมชน
3. ปรึกษา (Consult) จัดเวทีประชาคมครั้งที่ 1 เพื่อเปิดรับฟังปัญหา/ความต้องการของชาวบ้าน ประกอบกับข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ และจัดทำหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโครงการ/กิจกรรม
4. ร่วมมือ (Collaborate) ดำเนินงานตามศักยภาพของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม และหาผู้รับผิดชอบหลัก/ร่วม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักกระบวนการ 8 ขั้นตอนของ Kotter ดังนี้ 1) สร้างความตระหนักรู้ (Create a sense of urgency) 2) สร้างแกนนำพันธมิตร (Build a guiding coalition) 3) สร้างวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Form a strategic vision and initiatives) 4) รับสมัครพนักงานอาสาที่ร่วมมือสร้างความเปลี่ยนแปลงองค์กร (Enlist a volunteer army) 5) บรรลุเป้าหมายด้วยการทำลายกำแพง (Enable action by removing barriers) 6) สร้างชัยชนะเล็ก ๆ ระหว่างทาง (Generate short-term wins) 7) รักษาอัตราเร่ง (Sustain acceleration) และ 8) สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (Institute change)
5. สร้างพลัง (Empower) มีแผนดำเนินงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และสร้างความรู้สึกการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของของชาวบ้าน เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพาตนเองผ่านการดำเนินงานตามแผนชุมชน หลังผ่านกระบวนการร่วมคิด ปรึกษา ร่วมมือจากกลไกการขับเคลื่อนนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน มาแล้ว

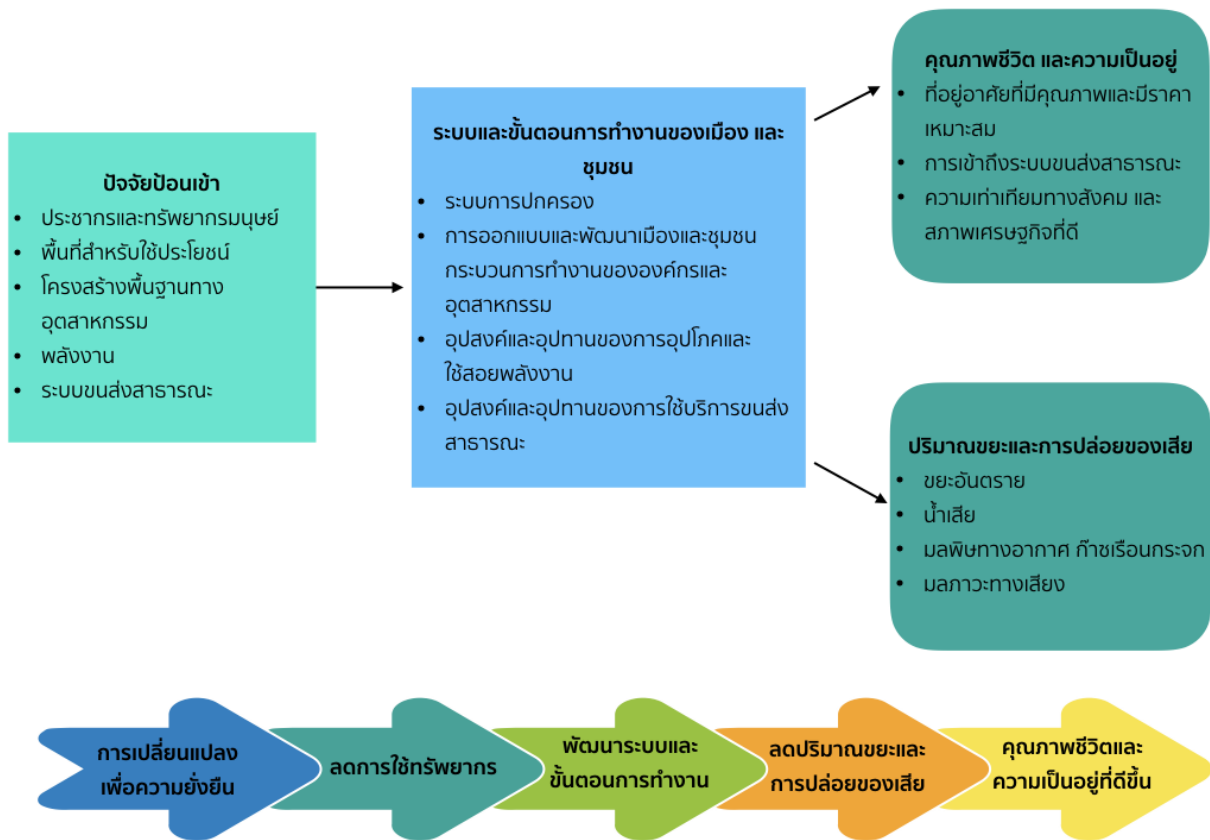
13.4 การประยุกต์ใช้ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็มโตบนชุมชนฐานราก ฟังพาดตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การประยุกต์ใช้ตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็มโตบนชุมชนฐานราก ฟังพาดตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จากตารางที่ 9 (น.21) หัวหน้าที่มีตำบล/ชุมชนและประชาชนต่างมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า ในพื้นที่ชนบทที่มีการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของที่มีตำบล/ชุมชน มากกว่าในพื้นที่เขตเมือง รวมถึงตารางที่ 14 (น.31) หัวหน้าที่มีตำบล/ชุมชน เห็นว่าโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ชนบท ค่าเฉลี่ยร้อยละ 76.80 มากกว่าพื้นที่เขตเมือง ค่าเฉลี่ยร้อยละ 72.20 นอกจากนี้จากตารางที่ 15 (น.33) ประชาชนในพื้นที่ชนบทได้ใช้ประโยชน์จากโครงการย่อย ทั้ง 6 โครงการมากกว่าประชาชนในพื้นที่เขตเมือง

ดังนั้น การขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในระยะต่อไป ต้องจำแนกชุมชนเมือง และชุมชนชนบท ให้ได้ เพราะพื้นที่เขตเมืองและพื้นที่ชนบทมีผลต่อการดำเนินโครงการฯ ทั้งการบูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายในการลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐของที่มีตำบล/ชุมชน และความสำเร็จของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน

บริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกกำลังมุ่งเข้าสู่การขยายตัวจากชนบทสู่การเป็นเมือง ธนาคารพัฒนาเอเชีย ASIAN Development Bank (ADB) ศึกษาและเสนอกรอบการขยายตัวจากชนบทสู่การเป็นเมืองที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและควรค่าแก่การถ่ายทอดสู่กลไกการขับเคลื่อนนโยบายไทยนิยม ยั่งยืน ทุกระดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (Westfall, 2001)

ภาพที่ 8 กรอบการขยายตัวจากชนบทสู่การเป็นเมืองที่ยั่งยืน

ปัจจัยนำเข้าที่จะเป็นปัจจัยรากฐานของการขยายตัวจากชนบทสู่เมือง ประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ พื้นที่สำหรับใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพ (โรงเรียน โรงพยาบาล ส่วนราชการ) โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม (ย่านการค้า ตลาด ห้างสรรพสินค้า นิคมอุตสาหกรรม) โครงสร้างพื้นฐานทางพลังงาน (โรงไฟฟ้า ศูนย์ส่งไฟฟ้า) ประปา และระบบขนส่งสาธารณะ (รถ เรือ ราง เครื่องบิน) โดยต้องมีการออกแบบระบบการปกครองที่ส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนไหวของกิจกรรมทางสังคม กิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเป้าหมายสำคัญในการขยายจากเขตชุมชนเมืองสู่ชุมชนชนบทคือ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น บนสภาพแวดล้อมที่มีความพยายามในการจัดการขยะและมลพิษให้เป็นอันตรายต่อมนุษย์ในระยะยาวน้อยที่สุด

การจัดทำกรอบการขยายตัวจากชนบทสู่การเป็นเมืองที่ยั่งยืน มีความมุ่งหวังให้หมู่บ้าน/ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง และส่วนราชการเกิดการบูรณาการในแต่ละส่วนงาน ให้ตอบสนองต่อความต้องการตรงตามบริบทพื้นที่ ดังนั้นการวิเคราะห์บริบทพื้นที่ จะส่งผลให้การจับตาทบทวนที่และองค์ความรู้ของทีมตำบล/ชุมชนเกิดความเหมาะสมตามบริบทหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างไรก็ตามจากผลการประเมินในห้วงเวลาปีแรกของการดำเนินนโยบายที่ผ่านมาพบว่า การขับเคลื่อนโครงการยังขาดการแบ่งประเภทของเขตชุมชนเมือง และเขตชุมชนชนบทเนื่องจากขาดเกณฑ์ในการแบ่งที่ชัดเจน ทำให้การขับเคลื่อนนโยบายทำได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น คณะผู้ประเมินได้ประมวลเอกสารในเรื่องเกณฑ์การแบ่งเขตชุมชนเมือง และเขตชุมชนชนบท และขอเสนอเกณฑ์ในการแบ่งเขตชุมชนเมือง เขตชุมชนชนบท ดังนี้

1. ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ (จำนวนคน/ต่อตารางเมตร) (New Zealand, 2006) โดยอัตราส่วนขั้นต่ำ 400 คน ต่อตารางกิโลเมตร นับเป็นเขตชุมชนเมือง
2. ลักษณะโครงสร้างประชากร มีครบทั้ง 5 ช่วงอายุในเกณฑ์ขั้นต่ำดังต่อไปนี้ นับเป็นเขตชุมชนเมือง (Pateman, 2011)
 - 2.1 กลุ่มปฐมวัย (0-5 ปี) ร้อยละ 10 ของจำนวนคนในพื้นที่
 - 2.2 กลุ่มวัยเรียน (5-14 ปี) ร้อยละ 20 ของจำนวนคนในพื้นที่
 - 2.3 กลุ่มวัยรุ่น/นักศึกษา (15-21 ปี) ร้อยละ 22 ของจำนวนคนในพื้นที่
 - 2.4 กลุ่มวัยทำงาน (22-59 ปี) ร้อยละ 30 ของจำนวนคนในพื้นที่
 - 2.5 กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 18 ของจำนวนคนในพื้นที่
3. อัตราการจ้างงานในเมือง ร้อยละ 20 ของประชากร นับเป็นเขตเมือง (New Zealand, 2006)
4. การให้บริการขนส่งสาธารณะ (รถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน รถประจำทาง รถโดยสารขนส่งมวลชน รถไฟ รถตู้โดยสารประจำทาง และรถแท็กซี่) (Pateman, 2011)
5. ระดับการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่ นับเป็นเขตเมือง (Pateman, 2011)

ตารางที่ 20 ตัวอย่างแบบฟอร์มการประเมินเพื่อจำแนกความเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบท

หลักการและความคิด	ผ่านเกณฑ์	ไม่ผ่านเกณฑ์	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50
1. ความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ 1,000 คน ต่อตารางไมล์ หรือ 400 คน ต่อตารางกิโลเมตร			-
2. โครงสร้างประชากรในพื้นที่ (อายุ) ช่วงอายุ 5 ช่วง <ul style="list-style-type: none"> ● กลุ่มปฐมวัย (0-5 ปี) (ร้อยละ 10 ของคนในพื้นที่) ● กลุ่มวัยเรียน (5-14 ปี) (ร้อยละ 20 ของคนในพื้นที่) ● กลุ่มวัยรุ่น/นักศึกษา (15-21 ปี) (ร้อยละ 22 ของคนในพื้นที่) ● กลุ่มวัยทำงาน (22-59 ปี) (ร้อยละ 30 ของคนในพื้นที่) ● กลุ่มผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) (ร้อยละ 18 ของคนในพื้นที่) 	ครบทุกกลุ่ม โครงสร้าง ประชากร	ไม่มีกลุ่ม โครงสร้าง ประชากร	โครงสร้าง ประชากร ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50
3. อัตราการจ้างงานในเขตเมือง 20% ของประชากรในพื้นที่ ทำงานอยู่ในเขตเมือง			-
4. การให้บริการระบบขนส่งสาธารณะ การเข้าถึงและความหลากหลาย ได้แก่ รถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน รถประจำทาง รถโดยสารขนส่งมวลชน รถไฟ รถตู้โดยสารประจำทาง และรถแท็กซี่	ครบทุกการ ให้บริการของ ระบบขนส่ง สาธารณะ	ไม่มีการ ให้บริการของ ระบบขนส่ง สาธารณะ	มีการให้บริการ ของระบบขนส่ง สาธารณะ ร้อยละ 50
5. การเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 80 ของประชากรในพื้นที่)			-
รวม			

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณากำหนดเขตชุมชนเมือง เขตชุมชนชนบทจำเป็นต้องอาศัยกลไกของกระทรวงมหาดไทยในการค้นหาข้อมูลที่เป็นของแต่ละพื้นที่ เพื่อกำหนดเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรม โดยคณะผู้ประเมินขอเสนอแนวทางในการกำหนดการแบ่งระดับความเป็นเขตชุมชนเมือง และเขตชุมชนชนบท โดยมีแนวทางการพิจารณา ดังนี้

1. เขตชุมชนเมือง 100% หมายถึง เขตพื้นที่ที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้นครบทุกข้อ
2. เขตชุมชนเมือง 80% (เขตชุมชนชนบท 20%) หมายถึง เขตพื้นที่ที่ผ่านเกณฑ์ข้างต้นเกือบทุกข้อ แต่ขาดระบบขนส่งมวลชนบางประเภท (ผ่านเกณฑ์ 3 – 4 ข้อ)
3. เขตชุมชนเมือง 50% (เขตชุมชนชนบท 50%) หมายถึง เขตพื้นที่ดังกล่าวร้อยละ 50 ผ่านเกณฑ์ครบทุกข้อ
4. เขตชุมชนเมือง 20% (เขตชุมชนชนบท 80%) หมายถึง เขตพื้นที่ดังกล่าวเกินร้อยละ 80 ไม่ผ่านเกณฑ์ข้างต้นเกือบทุกข้อ
5. เขตชุมชนชนบท 100% หมายถึง เขตพื้นที่ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ข้างต้นทุกข้อ

14. ข้อเสนอแนะ

14.1 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

จากตัวแบบ “ดอกไม้ไทยนิยม ยั่งยืน เต็มโตบนชุมชนฐานราก พึ่งพาตนเองบนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” สรุปข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ ได้ดังนี้

ตารางที่ 21 ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย และข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
สร้างการรับรู้สู่การมีส่วนร่วม	
การสื่อสารโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ให้ประชาชนทั่วประเทศ รับทราบถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องทำโครงการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ภาครัฐควรให้ความสำคัญและใช้เวลากับการสื่อสารให้หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนรับรู้ในช่วงก่อนเริ่มโครงการ และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในระหว่างที่ดำเนินโครงการ อาจจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหากระชับ ตรงประเด็น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการ และสร้างแรงบันดาลใจให้ทุกหน่วยงานและประชาชนเพื่อร่วมมือกันดำเนินโครงการ ให้บรรลุเป้าหมาย 2. การสื่อสารทุกช่องทาง ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายและกระชับ เช่น ทำ Infographic โฆษณา ข้างรถเมล์และรถสาธารณะ เป็นต้น
สร้างทีมงาน	
1. การเพิ่มพันธมิตรในการปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การส่งเสริมอาชีพ ควรเพิ่มพันธมิตรจากกระทรวงต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของโครงการ กล่าวคือ <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อเป็นที่ปรึกษาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและปศุสัตว์

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
	<p>1.2 กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อให้คำแนะนำด้านการตลาด และการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มต่าง ๆ</p> <p>1.3 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มต่าง ๆ และการจัดหาสัญญาณอินเทอร์เน็ต (Wi-Fi) ราคาถูกให้แก่ประชาชน</p> <p>1.4 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน และธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย เพื่อสนับสนุนแหล่งเงินทุน ราคาถูกให้แก่กลุ่มต่าง ๆ</p> <p>2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนทรัพยากร รวมถึงให้คำแนะนำด้านการเขียนแบบ และให้คำแนะนำการก่อสร้างต่าง ๆ</p> <p>3. การดำเนินงานควรมีสถาบันการศึกษาในพื้นที่เข้าร่วมเป็นคณะทำงานทั้งในระดับทีมจังหวัด ทีมอำเภอและทีมตำบล/ชุมชน</p>
<p>2. การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับคณะทำงาน ด้วยการให้คณะทำงานทุกภาคส่วน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง รับทราบเป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติเหมือนกัน</p>	<p>1. การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจกับคณะทำงาน ด้วยการให้คณะทำงานทุกภาคส่วน และทุกคนที่เกี่ยวข้อง รับทราบเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติเหมือนกัน ผ่านหนังสือราชการ การประชุม และการอบรม</p> <p>2. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน</p> <p>3. ระหว่างการทำโครงการ ก่อนที่ส่วนกลางจะทำข่าวหรือสื่อสารให้แก่ประชาชนรับทราบ ควรทำความเข้าใจกับคณะทำงานต่าง ๆ เพื่อให้คณะทำงานสามารถสื่อสารและรับช่วงต่อ นโยบายไปสู่ประชาชนได้</p>
<p>3. การสร้างทีมงาน</p>	<p>1. โครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรถูกกำหนดให้อยู่ในงานประจำ และเป็นงานตามภารกิจหลักของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบมีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติงานได้โดยไม่เกิดความกังวลใจ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น</p> <p>2. การวางแผนให้การทำงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน เป็นงานประจำของจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้วางแผนการลงพื้นที่ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้การทำงานของภาครัฐในพื้นที่เป็นแบบบูรณาการและไม่เรียกประชุมชาวบ้านบ่อยจนเกินไป รวมถึงทำให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องไม่แบกรับภาระการทำงานมากเกินไป</p> <p>3. การบูรณาการ/เตรียมความพร้อมของผู้ร่วมขับเคลื่อนโครงการในระดับต่าง ๆ ควรมีการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนในแต่ละพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ครั้งต่อไป เนื่องจากทีมตำบล/ชุมชนบางพื้นที่ต้องรับผิดชอบหลายตำบลและในแต่ละตำบลมีหลายหมู่บ้าน</p> <p>4. ทีมตำบล/ชุมชน ควรแบ่งหน้าที่ภายในทีม โดยในแต่ละเวทีควรมีวิทยากรที่รับผิดชอบเรื่องนั้น ๆ และวิทยากรควรเตรียมการสอนเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหา ไม่ควรให้รับผิดชอบเนื้อหาพร้อมกันและแบ่งกันสอนโดยไม่มีเจ้าภาพ และไม่ได้เตรียมการสอน</p>

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
4. การพัฒนาความรู้ ความสามารถของทีมงาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาทีมตำบล/ชุมชน และทีมต่าง ๆ ให้มีความเข้าใจในโครงการ เนื้อหาที่ต้องถ่ายทอดให้กับประชาชน ทักษะการเป็นวิทยากร และทักษะการเป็นกระบวนกร (Facilitator) 2. ทีมงานระดับจังหวัด ควรทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงทีมอำเภอและทีมตำบลให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งควรลดบทบาทการสั่งการและติดตามมาเป็นการให้คำแนะนำและคำปรึกษามากขึ้น นอกจากนี้ทีมจังหวัดควรลงพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเป็นการแสดงถึงความสนใจและเอาใจใส่ของทีมงานระดับจังหวัด 3. การพัฒนาผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน รวมถึงนักศึกษาที่มาช่วยงานโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ให้เขียนโครงการ บริหารโครงการและมีความรู้เรื่องงบประมาณ
5. การสร้างทีมเสริม (Super Team) ในจังหวัด เพื่อสนับสนุนการทำงานของทีมตำบล/ชุมชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีผู้ช่วยในการเขียนโครงการและแบบก่อสร้างให้ชาวบ้าน 2. การจัดจ้างนักศึกษาช่วยงานหรือลูกจ้างชั่วคราวในกลุ่มที่ใกล้จบการศึกษา หรือเพิ่งจบการศึกษา 1 คน/ตำบล เพื่อดำเนินการในส่วนของเอกสารการเบิกจ่าย การบันทึกข้อมูลสนับสนุนการทำรายงาน และสนับสนุนการจัดเวทีประชาคม 3. การสร้างทีมระดับจังหวัด ที่มีความสามารถในด้านการตลาดหรือเป็นผู้แทนจากหอการค้า เพื่อให้เป็นศูนย์กลางการให้คำปรึกษาด้านการตลาดที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับโครงการในจังหวัดนั้น ๆ 4. ในทีมตำบล/ชุมชน ควรให้มีผู้ให้คำปรึกษาด้านการตลาดที่สามารถลงเป็นกลุ่มดำเนินการจัดการให้คำแนะนำด้านการตลาด รวมถึงช่องทางการจัดจำหน่ายสมัยใหม่ที่มีความเฉพาะเจาะจงในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนได้ 5. การพิจารณาจัดตั้งทีมปฏิบัติการที่มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับการดำเนินการโครงการในพื้นที่ เพื่อลดภาระงานประจำของเจ้าหน้าที่ทีมตำบล โดยทีมที่จัดตั้งขึ้น อาจถูกจัดตั้งในรูปแบบที่คล้ายคลึงกับทีมงานนวัตกรรม (innovation team) ที่มีหน้าที่เฉพาะเจาะจงในการช่วยเหลือประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน หาเหตุของปัญหา (root cause) คิดวิเคราะห์วิธีการดำเนินการแก้ปัญหาที่เหมาะสม รวมทั้งช่วยวางแผนการดำเนินการให้มีความยั่งยืนในระยะยาว โดยทีมนี้มีอยู่ในทุกจังหวัดและทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการ รวมทั้งมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ข้อมูล รวมทั้งรายละเอียดย่อยภายใต้กรอบความรู้ทั้ง 10 เรื่อง และช่วยแก้ไขข้อสงสัยหรือปัญหาที่มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อให้การทำงานของทีมงานตำบล/ชุมชน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
สร้างแผนพัฒนาระยะสั้นและระยะยาว	
การสร้างแผนพัฒนาระยะสั้น และระยะยาว	<p>การวางแผนการทำงาน (Planning) ทีมอำเภอควรเชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทีมตำบล/ชุมชน และผู้นำชาวบ้านมาทำแผนการทำงานร่วมกัน เพื่อให้แผนการทำงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการและแก้ไขปัญหาหมู่บ้าน/ชุมชนได้อย่างแท้จริง แผนงานการขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรมีทั้งระยะสั้น และระยะยาว รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุแผนการทำงานของโครงการไทยนิยม ยั่งยืนไว้ในแผนการปฏิบัติงานของตนเอง</p>

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
ปรับแผนงบประมาณ	
การปรับแผนงบประมาณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การหารือกับสำนักงบประมาณ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ฯลฯ เพื่อแก้ไขปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ (การยกเว้นข้อจำกัดเรื่องระเบียบต่าง ๆ) 2. การจัดสรรงบประมาณโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่ตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน (หมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท) ตามความต้องการ/จำเป็น หรือจัดสรรตามขนาดหมู่บ้าน/ชุมชนจำแนกเป็นขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ 3. การจัดเตรียมงบประมาณสำหรับการดำเนินโครงการ พร้อมกับระเบียบเบิกจ่าย/เอกสารต่างๆ อย่างชัดเจน ยืดหยุ่น และมีกระบวนการเบิกจ่ายที่รวดเร็ว โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องงบประมาณเพียงหน่วยงานเดียว 4. การจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมและเพียงพอต่อการดำเนินงาน เช่น ค่าอุปกรณ์การจัดเลี้ยงอาหาร เป็นต้น 5. การออกแบบระบบการเบิกจ่าย และเอกสารต่าง ๆ ให้สะดวกต่อการเบิกจ่ายของชาวบ้าน พร้อมมีคู่มือ ระเบียบงบประมาณและตัวอย่างการทำเอกสารเบิกจ่าย ให้ชาวบ้านเข้าใจได้ง่าย 6. การกำหนดกลไก วิธีการตรวจสอบขั้นต้นเกี่ยวกับการใช้งบประมาณโครงการ โดยสร้างทีมตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด ให้เป็นผู้ตรวจสอบความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต
ปรับระยะเวลาการดำเนินงานโครงการตามบริบทของพื้นที่	
การให้ทางเลือกในการจัดระยะเวลาการดำเนินงานโครงการตามบริบทของพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระยะเวลาในการดำเนินการควรมีการกำหนดแบบกว้าง โดยให้ผู้รับผิดชอบในพื้นที่กำหนดปฏิทินการทำงานได้ด้วยตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละภาค 2. การปรับเวลาการดำเนินงาน (โดยเฉพาะการทำเวทีประชาคม) ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น ทำเวทีหลังเวลาที่ประชาชนเลิกงาน หรือระยะเวลาต้องไม่ตรงกับการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาในการจัดทำเวทีประชาคมควรจัดให้เหมาะสมกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ระยะเวลาในการจัดเวทีประชาคมสอดคล้องตามบริบทชุมชนและระยะเวลาที่หน่วยงานราชการมีความพร้อมในการดำเนินงาน 3. การกำหนดร้อยละของผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมควรแบ่งสัดส่วนตามขนาดของหมู่บ้าน 4. การทำเวทีประชาคมต้องจัดในวันที่หมู่บ้าน/ชุมชนมีการจัดเวทีประชาคมประจำเดือน
ปรับการจัดหัวข้อองค์ความรู้ 10 เรื่อง โดยอ้างอิงจากข้อมูล Big Data บริบทพื้นที่	
1. การจัดทำความรู้ที่เป็นแกนกลางของประเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดแผนการสอน/แผนการถ่ายทอดหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง เพื่อให้กระบวนการอบรมของทีมวิทยากรมีมาตรฐานที่เหมือนกันทุกทีม 2. การจัดอบรมเพิ่มเติมความรู้ให้กับทีมวิทยากร ทั้งในด้านเนื้อหาความรู้ ทักษะการเป็นวิทยากร รวมถึงทักษะการเป็นกระบวนกร (Facilitator) 3. การใช้วิธีการที่หลากหลาย (นอกจากการจัดเวทีประชาคม) เพื่อพัฒนาประชาชนตามหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ทั้ง 10 เรื่อง เช่น การณรงค์ผ่านสื่อสาธารณะ สื่อตามสายและวิทยุชุมชน รวมถึงการจัดนิทรรศการในชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
	<p>4. การจัดทำวีดิทัศน์เป็นสื่อในการให้ความรู้ทั้ง 10 เรื่อง โดยเป็นวีดิทัศน์ที่สั้น กระชับ เนื้อหาเหมาะกับประชาชน ทั้งนี้วีดิทัศน์ควรมีขนาดไฟล์ไม่ใหญ่มาก เพื่อให้ทีมตำบล/ชุมชนสามารถเปิดให้ประชาชนดูในเวทีประชาคม และเผยแพร่ผ่าน Line ของหมู่บ้าน/ชุมชนได้</p> <p>5. การเพิ่มความเข้มข้นของการปรับกระบวนการทัศน์ของประชาชนตามหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ทั้ง 10 เรื่อง โดยเฉพาะการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การหลีกเลี่ยงการใช้จ่ายเสียดูด และการสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง</p> <p>6. ประเด็นเรื่องยาเสพติดควรให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่เป็นวิทยากรในเวทีประชาคม</p>
<p>2. การให้ทางเลือกในการจัดหัวข้อองค์ความรู้ตามความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน</p>	<p>1. การให้ความรู้หลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง ขึ้นอยู่กับความต้องการของท้องถิ่น และใช้สื่อสาธารณะในการถ่ายทอดความรู้ เช่น โทรทัศน์ เสียงตามสาย Line Infographic ฯลฯ</p> <p>2. ทีมจังหวัดและทีมอำเภอควรช่วยทีมตำบล/ชุมชนในการจัดทำเนื้อหาหลักการ/แนวคิดของโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ใน 10 เรื่อง รวมถึงจัดทำสื่อการถ่ายทอดความรู้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละจังหวัด</p> <p>3. การเปิดโอกาสให้ทีมตำบล/ชุมชนสามารถเลือกเนื้อหาความรู้ ในการนำไปถ่ายทอดได้เอง ในแต่ละครั้ง ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ความรู้ทั้ง 10 เรื่อง จะต้องถูกถ่ายทอด แต่ไม่เน้นการจัดเรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์ของหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>4. การเปิดโอกาสให้แต่ละชุมชนเพิ่มเนื้อหาตามความสนใจของตนเองและความต้องการของชุมชน เช่น เพิ่มเรื่องครอบครัวอบอุ่น การก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ และการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม</p>
<p>3. การจัดทำข้อมูล และการนำข้อมูลมาใช้เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน</p>	<p>1. การพัฒนาคณะทำงานในเรื่องเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งการนำเทคโนโลยีเหล่านั้น มาปรับประยุกต์ใช้เพื่อช่วยให้การดำเนินการของโครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงการใช้แอปพลิเคชัน (application) ในการแก้ปัญหาเพียงอย่างเดียว หากแต่จำเป็นต้องเน้นการประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลพื้นฐาน รวมทั้งโปรแกรมพื้นฐานต่าง ๆ เช่น Microsoft Excel และ Microsoft PowerPoint เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล หรือจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์แบบง่าย ๆ ได้</p> <p>2. การพัฒนาผู้แทนของทีมตำบล/ชุมชน และผู้แทนคณะทำงานของหมู่บ้าน/ชุมชนในการจัดทำฐานข้อมูลของหมู่บ้าน/ชุมชน และการใช้ฐานข้อมูลเพื่อออกแบบการพัฒนาของหมู่บ้าน/ชุมชน</p> <p>3. การจัดทำแพลตฟอร์ม (Platform) หรือรูปแบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นมาตรฐาน พร้อมคู่มือการใช้งาน</p> <p>4. การเพิ่มช่องทางในการเสนอความต้องการในการแก้ไขปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติมด้วย เพื่อให้ทันต่อกระแสการพัฒนาและการเจริญเติบโตที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว โดยอาจเพิ่มช่องทางในการเสนอปัญหาและความต้องการผ่านช่องทางสื่อสารแอปพลิเคชัน Line Facebook หรืออาจเป็นแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่จัดทำขึ้นมาโดยเฉพาะ ซึ่งหากสามารถดำเนินการได้ก็จะช่วยให้การเสนอปัญหาความต้องการมีความครอบคลุมในทุกกลุ่มวัย</p>

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย	ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ
	กลุ่มอาชีพ ฯลฯ แม้ว่าจะไม่สามารถเข้าร่วมประชุมในเวทีประชาคมได้ แต่ก็สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอข้อมูลความต้องการได้
สร้างผู้นำชุมชน	
การสร้างผู้นำชุมชน	ภาครัฐควรพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มศักยภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
ติดตามและประเมินผลโครงการ	
การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	การกำหนดให้มีตัวชี้วัดจากส่วนกลางเป็นแกนหลักในการยึดถือปฏิบัติ ส่วนรายละเอียดย่อยควรให้ผู้ดำเนินการในพื้นที่เป็นผู้กำหนดเอง ทั้งนี้ตัวชี้วัดจากส่วนกลาง ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการที่จัดทำ มีผู้รับผิดชอบหรือดูแลให้เกิดการใช้ประโยชน์ 2. ประชาชนได้ใช้ประโยชน์จากโครงการที่ถูกคัดเลือกมาดำเนินการ 3. การต่อยอดโครงการ เช่น ประชาชนเห็นว่ามีศาลา จึงไปสร้างลานขายของเพื่อใช้ประโยชน์จากการมีศาลา มีวินมอเตอร์ไซด์เพื่อให้บริการคนในชุมชน เป็นต้น
สร้างความ “เข้าใจ เข้าถึง” บริบทพื้นที่ด้วยการระเบิดจากข้างใน	
1. เป้าหมายของการพัฒนา : ควรพัฒนาประชาชน ผู้นำชุมชน และคณะทำงานฯ ให้มีความคิดที่จะเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข	<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาทีมตำบล/ชุมชน และผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความรู้ในเรื่องการพัฒนาชุมชนของตนเอง รวมทั้งกระบวนการพัฒนาที่เน้นการระเบิดจากข้างใน ด้วยกระบวนการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา 2. การพัฒนาประชาชนให้มีความคิดที่จะเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อให้อยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข
2. การสร้างการระเบิดจากข้างใน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือก ตัดสินใจและบริหารโครงการภายใต้ความต้องการของหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และรับฟังความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นหลัก 2. การวางกลไกการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชน ส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. การขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรวางแผนการทำงานที่บูรณาการร่วมกับชาวบ้านมากขึ้นและให้ชาวบ้านสามารถขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยหน่วยราชการและทีมตำบล/ชุมชนเป็นผู้สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงาน และตอบข้อสงสัยต่าง ๆ
สร้างศูนย์เรียนรู้และจัดการความรู้	
การถอดบทเรียนกรณีศึกษาที่ดี และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. ทีมจังหวัดและทีมอำเภอ ควรทำเวทีสรุปบทเรียนการดำเนินงานของทีมตำบล/ชุมชน ทั้งระหว่างและหลังการดำเนินโครงการ เพื่อกระตุ้นการทำงานของทีมงานของทีมตำบล/ชุมชน รวมถึงเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาแนวทางการดำเนินงานของทีมตำบล/ชุมชน 2. คัดเลือก ถอดบทเรียน และจัดทำสื่อเผยแพร่ของหมู่บ้าน/ชุมชน ตัวอย่างของการดำเนินโครงการหมู่บ้าน/ชุมชนละสองแสนบาท พร้อมสร้างศูนย์เรียนรู้ในแต่ละจังหวัด เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของคณะทำงานและชาวบ้าน 3. คัดเลือกทีมตำบล/ชุมชนต้นแบบ พร้อมถอดบทเรียนและทำสื่อเผยแพร่

14.2 ข้อเสนอแนะด้านวิชาการ

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินผลโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ในภาพรวมทั้งประเทศ ทำให้อาจไม่ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมด หากจะศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) เน้นประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องและมีความสำคัญต่อการนำไปปรับใช้เพื่อการพัฒนาประเทศให้มากขึ้น 2) เน้นศึกษาหาพื้นที่ต้นแบบในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาใช้เป็นต้นแบบในการดำเนินงานให้แก่พื้นที่อื่น ๆ ต่อไป 3) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ใช้ CIPPS MODEL เป็นแนวทางในการศึกษา ควรเพิ่มตัวแปรการศึกษาให้มีผลการศึกษาไปจนถึงผลลัพธ์ (Outcome) ที่เป็นรูปธรรม เกิดขึ้นจริงและมีการต่อยอดการดำเนินโครงการฯ ที่เห็นชัดและเป็นที่ยอมรับ หลังจากการดำเนินโครงการฯ แล้วเสร็จ เพื่อหาข้อสรุปผลการดำเนินงานให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. ภาครัฐควรปรับมุมมองเกี่ยวกับประชาชนว่าเปรียบเสมือนลูกค้า ให้ความสำคัญต่อกระบวนการที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นศูนย์กลาง (Customer Centric) และใช้หลักทางการตลาดเข้ามาร่วม โดยเริ่มจากการดึงจุดแข็งของแต่ละชุมชนและประเมินศักยภาพของชุมชนโดยเปรียบเทียบกับชุมชนอื่นในบริบทเดียวกัน ให้ทราบถึงสิ่งที่ชุมชนยังต้องมีการพัฒนา (Positioning Strategy) เพื่อให้คนในชุมชนสามารถตระหนักและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

3. การพิจารณาวางแผนนโยบายควรมีความทันสมัยและกระชับ (lean) โดยอาจดำเนินการโครงการต่าง ๆ ในรูปแบบ Agile เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ภายใต้การสนับสนุนด้านข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนกลาง จะเป็นส่วนช่วยให้การแก้ไขปัญหาที่คล้ายคลึงกันแต่ต่างพื้นที่กัน สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และประหยัดงบประมาณลงได้

4. ความเป็นสังคมเมืองและสังคมชนบทมีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ดังนั้น ควรทำการศึกษากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมในโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ของสังคมเมืองและสังคมชนบท

5. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ มุ่งพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น รวมถึงมุ่งประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ และไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ประการหนึ่ง คือ บูรณาการการขับเคลื่อนงาน/โครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายลงพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกันตามแนวทางประชารัฐโดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ พัฒนาและแก้ไขปัญหาในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง แต่การดำเนินงานยังพบอุปสรรคสำคัญ คือ 1) วิธีการบูรณาการข้อมูลและทรัพยากร 2) การแก้ไขและวางระเบียบทางการเงินที่เหมาะสมกับการกระจายโครงการสู่ประชาชน และ 3) การกำหนดตัวชี้วัดผลของโครงการที่เน้นผลลัพธ์มากกว่าด้านกระบวนการ

6. การศึกษาแนวทางการพัฒนาให้ทีมจังหวัดและทีมอำเภอ เป็นศูนย์กลางในการบูรณาการการดำเนินงานในพื้นที่ในระดับจังหวัด และอำเภอ รวมถึงควรศึกษาให้ทีมจังหวัดและทีมอำเภอมีความคิดเชิงรุกที่จะขับเคลื่อนโครงการไทยนิยม ยั่งยืน โดยการออกแบบการทำงานด้วยตนเอง มากกว่าการรอรับคำสั่งจากส่วนกลาง ทั้งนี้ อาจกำหนดสมรรถนะ (Competency) พัฒนาทีมจังหวัด ทีมอำเภอ และทีมตำบล/ชุมชน ให้เป็นผู้ประกอบการรัฐกิจ (Public Entrepreneurship)

7. การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน ควรเป็นนโยบายด้านอุปสงค์ (Demand-Side Policy) มากกว่านโยบายด้านอุปทาน (Supply-Side Policy) การดำเนินการภาครัฐควรกระตุ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนคิดและระเบิดจากภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ระยะเวลานาน การดำเนินโครงการไทยนิยม ยั่งยืน จึงไม่ควรกำหนดระยะเวลาว่าหมู่บ้าน/ชุมชนต้องดำเนินการเมื่อไร แต่ควรเปิดรับข้อเสนอโครงการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้หมู่บ้าน/ชุมชนเสนอโครงการเมื่อมีความพร้อม

8. การศึกษาโครงสร้างที่เหมาะสมของทีมตำบล/ชุมชน ทั้งจำนวนสมาชิก บทบาทหน้าที่ และการทำให้ทีมตำบล/ชุมชน มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมถึงการดูแลด้านค่าตอบแทน และการพัฒนาศักยภาพของทีมตำบล/ชุมชน

9. ข้อเสนอเกี่ยวกับการจำแนกความเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในการประเมินผลครั้งนี้ เป็นเกณฑ์ที่เสนอประกอบการพิจารณา ดังนั้น การนำไปใช้ควรศึกษาตัวชี้วัดความเป็นชุมชนเมืองและชุมชนชนบทย่างละเอียด พร้อมกับวิเคราะห์ข้อมูลที่มี ตลอดจนเลือกรูปแบบและเกณฑ์การจำแนกชุมชนเมืองและชุมชนชนบทให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

บรรณานุกรม

- วัชรีย์ พฤทธิกันนท์. (2549). **สถิติเศรษฐศาสตร์เชิงประยุกต์**. เชียงใหม่ : คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- John Kotter. **8-STEP PROCESS** Retrieved from <https://www.kotterinc.com/8-steps-process-for-leading-change/>
- Michael Ratcliffe, C. B. (2016, December). **Defining Rural at the U.S. Census Bureau**. Retrieved from Unite States Census Bureau : <https://www.census.gov/geo/reference/urbanrural.html>
- McConnell, A. (2010). **Policy Success, Policy Failure and Grey Areas In-Between**. *International Public Policy*. 30 (3), 345-362.
- New Zealand, S. (2006). **Urban/Rural Profile (experimental) Classification Categories**. Retrieved from Stats NZ: <http://archive.stats.govt.nz/methods/classifications-and-standards/urbanrural-profile-experimental-class-categories.aspx>.
- Pateman, T. (2011, June 01). **Rural and urban areas: comparing lives using rural/urban classifications**. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1057/rt.2011.2#App1>
- Stufflebeam, D. L., Foley, W. J., Gephart, W. J., Guba, E. G., Hammond, R. L., Merriman, H. O., & Provus, M. (1971). **Educational Evaluation and Decision-making**. Itasca, Ill.: Peacock.
- Westfall, M. S. (2001, August). **Urban indicators for managing cities**. Retrieved from Asian Development Bank: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/30020/urbanindicators-managing-cities.pdf>.